

ek

ztési

rok,

ajok, székrekedések, nság, savtúltengés, s állapotok, ideges Amerikában három iwata, Schiwata és fedezett „GASTRO orvosi körökben ett.

pható gyógyszer-tá-ban, vagy megren-vét mellett Császár n Bucuresti, Calea

ölelnie, nehézségeke t, akik ellenzik a ter- vizsont tovább lövi a állásokat.

okból, hogy a japán am arról értesül, mi- millió nantaoi mene- a francia concessió- a kínaiak lázasan Nantao negyedét, hogy autól délre fekvő kínai

etés szerint Csang- uriai kormányfő kije- andzsufa elhatározta, ttan élő idegenek terü-

gy Von Blomberg had- hallgatóságon fogadta t, aki Kina berlini an kereste fel.

helyezték a Federalanal asok miatt le- bucuresti rokat

er 4. (Az Uj Kelet beszámoltunk a Ban- letkezett nagy port a Federala temes- arában mintegy hat százézer lej hiányra zet pénztárosát Bo- Stein Rezsőt a Fil- letartóztatták. A letartóztatták azt a t, akiket a bucuresti ellílvizsgálás végett nu merült fel ugyan- nényezési vádтанács a letartóztatottak óráig tartó tanács- lábra helyezte őket aki felfolyamodást

B SPORT

özés lesz vasárnap varon

4. (Az Uj Kelet tud.) Bizottsága csütörtök az Universitatea azon asámapra Kolozsvára- ACFR mérkőzést ha- az egyetemi együttes az a vasárnapi Vulturii k vasárnap nem játs- a kérdésnek helyt adott ását dec. 5-re halasz- z ezen napra kitűzött est vasárnapra hozták

Kolozsváron a Jui- ül eldöntésre.

v és Lapkádé R. T. a Baron L. Pop 19. am: 18-60.

ZUKAT

Taxa postala
Piațete in auna.
No. 234718/929.

18. Telefon: 18-
Havonta 110, n
5vre 690, egészét
Hidre: Havonta
félvre 12, egészét
Hidre: Havonta 6,
Hir-
detések díjazását. Az „UJ
KELET” a transilvaniai és bana-
sidóság egyetlen politikai napila-
a. Cikkeink utányomását csak a
forrás megjelölésével engedjük meg.

Szociálisták
ROMANIA

UJ KELET

ESZDÓPOLITIKAI NAPILAP

Bérmertőten leveleket nem fogadunk fel.
— Kéziratok megőrzését és visszatérítését nem vállaljuk. Főszerkesztő: dr. Marton Ernő. Felelős szerkesztő: Jambor Ferenc. Bucuresti szerkesztő: Kész- szegi Ernő, Strada Cobalcescu 52.

Ara 5 le!

Szombat, 1937. november 6.
5698. EV. XX. ÉVF.
Kiszlev 2. 252. SZAM.

A vasgárda cáfolja, hogy meg akarná gyilkolni a nemzeti parasztpárt vezető tagjait

A liberálisok és a nemzeti parasztpárt kormányzásának belső nehézségei

Bucuresti, november 5. (Az Uj Kelet tud.) A Lupta a politikai helyzettel foglalkozva „Semmi világos utalás” cím alatt megállapítja, hogy az utódlással kapcsolatosan forgalomba hozott hírek egyenlőre feltevéseken alapszanak csupán. A nemzeti parasztpártiak nem állítják, hogy hatalomra jövetelük biztosítva volna, mindössze nyugalommal és bizalommal várják a politikai válság kirobbanását és remélik, hogy a legutóbbi választások eredményeit nem fogják figyelmen kívül hagyni a megoldásnál. A liberálisok viszont fel vannak készülve a kormányzás likvidálására, de fenntartással élnek arra az esetre, ha a válság normális megoldása egyik, vagy másik okból kifolyólag nehézségekbe ütközne. Ebben az esetben lehetségesnek tartják, hogy ők vigyék tovább az ország kormányzásának gondját.

Nehézségek a nemzeti parasztpártban

A Lupta cikke hűséges kifejezője a belpolitika pillanatnyi konstellációjának. Azt az optimizmust, amely a nemzeti parasztpárti körökben néhány nappal ezelőtt uralkodott, bizonyos lanyhaság váltotta fel. E lanyhaság magyarázata főleg abban a magatartásban keresendő, amelyet Maniu Gyula és erdélyi barátai foglaltak el a párt hatalomra hívásával kapcsolatban. A Popovici Mihályval folytatott megbeszélése során Maniu hangsúlyozta, hogy nem áll utjába a párt hatalomra kerülésének, Mihalache miniszterelnöksége alatt. Ahhoz azonban, hogy a párt megvalósíthassa programját, és ténylegesen alkotmányos szabadságra jusson, szükség van minden irányban. A párt nem vállalhatja bármilyen feltétel mellett a hatalom felelősségét, mert ez csak teljes lejárásához vezetne.

Nemzeti parasztpárti körökben Erdély határain túl is sokan vannak, akik osztják Maniu idevonatkozó felfogását. Kérdés azonban, hogy Maniu feltételei teljesíthető-e. A párt erdélyi szárnya ebben az esetben is követni fogja a pártvezetőséget és közreműködését fogja adni a hatalom átvételében. Az erdélyi frakció ugyanis kötelességének tartja előlegezni a bizalmat Mihalacheval szemben és lehetőséget nyújtani számára, hogy személyes kvalitásait törvényre juttassa. A kormányzás elé azonban meglehetősen szkepszissel néznek.

Meghosszabbítják a liberális kormányzást?

Ha a nemzeti parasztpárton belül a nézeteltérések nem volnának kiküszöbölhetőek a válság kirobbanásának pillanatáig, az elsősorban a liberális kormányzás meghosszabbításának lehetősége fog felmerülni. Felsőbb körök bizonyára szívesen látnának egy ilyen megoldást, amelyek azonban egyelőre utját állja Dinu Bratianu magatartása. A liberális párt nöke néhány nappal ezelőtt a pártvezetés ülésein nagy elismeréssel nyilatkoztak Tatarescu négy esztendő munkásságáról. Ez azonban nem jelenti azt, mint-

ha Dinu Bratianu véglegesen megbékélt volna azzal a megalázó helyzettel, amelyet pártelnöki minőségében Tatarescu mellett be kellett töltenie. Bratianu már régen sürgeti a liberális párt ellenzéke vonulását és a Gheorghe Bratianuval való kibékülést, mert nem tudja és nem akarja a pártot másféppen, mint a Bratianu család vezetése alatt elképzelni. A Tatarescu-kormányzat meghosszabbítása az ő újabb deklarációját jelentené és Tatarescu személyes pozíciójának újabb megerősítését a pártban. Állítólag kijelentette volna Dinu Bratianu, hogy amennyiben a pártot ismét Tatarescu cégjegyzése alatt hívják hatalomra, attól sem riadna vissza, hogy szakadása idézzen elő a pártban és azonnal megvalósítsa a Bratianu Göröggyel való fuziót.

Ez a belső nehézség állja útját egyelőre annak, hogy minden további nélkül kombinációba legyen hozható Tatarescu kormányzásának meghosszabbítása. Ezért került forgalomba az utóbbi időben egy választási kormány terve dr. C. Anghel-tescu közoktatásügyi miniszter előkeltetése alatt, mérsékelt jobboldali beállítottságu személyiségek, mint Vaida és Mironescu, Gheorghe Bratianu, valamint esetleg Iulian részvételével, akik a liberális párt zsrója mellett koalíciós kormány formájában vezetnék az ügyeket — esetleg Dinu Bratianu elnöksége alatt — addig, míg a párt ismét abban a helyzetben lesz, hogy egyedül vállalja a kormányzás felelősségét. Egy ilyen kormány a politikai vonal-

vezetés szempontjából Iorga-Argetoianu kabinet módosított kiadása volna. A nemzeti parasztpárt félretolása ebben az esetben azt jelentené, hogy az uralkodó nem kívánja minden körülmények között helyreállítani a kormányzásban a két nagy párt: a liberálisok és a nemzeti parasztpárt körforgásos kormányzási rendszerét.

Ma érkezik haza a király

Az uralkodó egyébként Csehszlovákiából jövet, ma érkezik vissza Sinaiba. Hétfőn az uralkodó Bucurestibe utazik és résztvesz a Vitéz Mihály-rend lovagjainak ünnepi ebédjén. Utána Erdélybe utazik néhánynapos vadászatra és november 13-án tér vissza a fővárosba.

Mint lapunk más helyén megírtuk, a konzisták forradalommal fenyegetőznek arra az esetre, ha a nemzeti parasztpártot hívják hatalomra. Ezzel kapcsolatban a fővárosban rőpiratot terjesztettek, amely szerint a gárdisták is csatlakoznak ehhez az akcióhoz. Corneliu Zelea Codreanu most korrendeletet intézett híveivel, amely a következőképpen hangzik:

A gárda cáfolata

„Nem igaz, mintha a Totul pentru Tara párt tagjai azt mondták volna, hogyha a nemzeti parasztpárt kerül hatalomra, legyilkolják annak vezető tagjait. Csodálkozom azon, hogy egyes felelős személyek a fenti értelemben terjesztett álhírek ellen tiltakozó iratot írhattak alá.”

Mi van a Romania Noua antiszemita vezércikke mögött?

Egy maniuista vezetőpolitikus nyilatkozata

Cluj, november 5. (Az Uj Kelet tud.) A Romania Noua tegnapi számában a zsidókérdésről megjelent cikk hatalmas visszhangot keltet nemcsak az erdélyi zsidó lakosság soraiban, hanem a politikai pártok köreiben is. A cikkkel kapcsolatban ma délután alkalmunk volt a nemzeti parasztpártnak egy Maniuhoz igen közel álló vezető politikussal beszélgetést folytatni, aki kijelentette, hogy érthetően áll a zsidóságnak a cikkkel kapcsolatos megdöbbenésével és megrökönyödésével szemben. Hangsúlyozta, hogy a cikk szerzője: Octavian Tazlauanu személyes véleményét fejezi ki, nem pedig a csoportét, amelynek szóvivője a Romania Noua. Maniu Gyulának nem volt előzetes tudomása a cikk megjelenéséről, megkezdésébe adta hozzá beleegyezését.

Arra a kérdésre, hogy mi a jelentősége azoknak a célszövegeknek, amelyek Tazlauanu cikkében Maniu bizonyos terveire vonatkoznak, — a megkérdéztet politikus azt mondta: — Maniunak lehetnek tevéai a zsidókérdés megoldásával kapcsolatban. A kérdés létezését senkinek vitatja el, mint ahogy nem vitatja el annak szükségességét sem, hogy kell a kérdésre bizonyos megoldásokat találni. Ebből a szempontból Tazlauanu cikkében kétségtelesen vannak túlzások és tévedések, mint

ahogyan vannak helytálló megállapítások is. Csak nem képzeli azonban, hogy Maniu egy antiszemita akció élére állana?

Munkatársunk egyébként tegnap este felkereste a Kolozsváron tartózkodó Maniu Gyulát is. A volt miniszterelnök arra való hivatkozással, hogy éppen Badacsonyba készül visszautazni, udvarias formában kitért a beszélgetés elől és azt egy másik alkalomra helyezte kiltatásba.

Spaak külügyminisztert bizta meg a belga király a kormányalakítással

Brüsszel, november 5. Lipót belga király ma kihallgatáson fogadta Spaakot, a lemondott Wanderwede-kormány külügyminiszterét, akit az uralkodó megbízta a kormányalakítással. Spaak a palotából távozva, kijelentette az újságíróknak, hogy elfogadta a királytól kapott kormányalakítási megbízást.

VILAG TUKRA

Valy hercegnő és hét barátjáné

London, november hó

Legenda foszlott szét, csalódás ért sok melegen bizakodó lelket, most hogy Windsor bolygó hercege párjával Hitler országában kereste — helyeslően — a munkásnép sorsának jobbra fordítását. Angliában a munkástömegek nagy részében parázslott az a hit, hogy Eduárdot mégis csak azért üttették el a tróntól a nagyfejű konzervatívok, mert szerette a szenvedő, szegény népet, már velszi herceg, trónörökös korában eljár közük és ha király lehetett volna, bizonyára a szegénység és nem a hatalmas tőkés király lett volna.

Most aztán, németországi látogatása alatt, kiderült, hogy a munkáskérdés megoldását ő csakugyan élete feladatául tűzte, de ezt körülbelül úgy képzeli el, ahogyan országában csinálják. A herceg elgondolása szerint a német nemzeti szocialista megoldás tökéletességéhez csak az hiányzik, hogy alkalmazzák barátjának, Bedaux francia mérnöknek a munkateljesítményt végsően kihajszoló módszerét.

Ugyilátszik, hatalmas, elszánt aktivitás motoszkal csakugyan a hercegen, csak hogy az hihetetlen naivitással és tájékozatlansággal párosul. Még nagyobb haj, hogy e tulajdonságaival rendkívül veszedelmes befolyások, lenyűgöző hatása alá került és az őt befolyásoló körhöz elszántan ragaszkodik ma is, úgy ahogy tüntetően ragaszkodott velszi herceg és király korában is hozzá. Az, hogy kitartott szíve választotta mellett, nagyon szép dolog; de hogy konokul kitart a hercegné nem éppen ártatlan barátói köre mellett is, akik idők folyamán férjeiket cserélget- vén, valamennyien jelentős és befolyásos pozíciókba házasodtak fel, az már aggasztó jelenség.

Ez a társaság a nagy pénzhatalom és a nagypolitika határán ágál. És ezzel a társasággal a herceg szorosan szolidáris ma is, eszközeivel engedte volna magát használni királyi trónján is. Bizonyítja ezt, hogy ebben a baráti körbe került el velszi herceg korában, király korában is, ma is. Ezzel a körrel foglalkozni tehát nem pletykálgatás, hanem szükséges dolog, ha az angol trón körül történt változás nagy politikai jelentőségét meg akarjuk érteni. Heten vannak... Heten asszonyok Valy hercegné körül, akiket csodálatos asszonyi sorsok vezettek föl egyszerű viszonyokból dús gazdagságra, hatalomra, befolyásra és ezek ma is összetartanak. Egyikük az a Diana Manners, amerikai leány, aki színésznő, vagy moziasztár szeretett volna lenni és el is érte célját, amikor Reinhardt Amerikában színre hozta Vollmöller „Mirakeljét”. A newyorki bankár, aki a vállalkozást finanszírozta, ajánlotta be a szép Diana Mannerst Reinhardt-nak és felléphetett, mint a „Mirakel” Madonnája. A száját nem kellett kinyitnia, csak egy átlátszó fátyolban kiállania a színen, Mikor a „Mirakel”-t Londonban is színre hozták, a királyi cenzornak aggodalmi voltak, az áttetsző fátyol miatt, ezért elküldte a belügyminisztérium egy nagyrangú tisztviselőjét, vizsgálja meg a dolgot. Dr. Duff-Cooper olyan alaposan látott a vizsgálathoz, hogy nem sokára elvette feleségül a mai Valy hercegné amerikai barátját, Miss Diana Mannerst és az már Angliában, mint Diana Cooper lett a házasság ártott is, meg használta is Duff-Coopernek. A régi tradícióhoz hűz konzervatívok megörömltek azért, hogy amerikai színésznőt vett feleségül, az a feltörtető

társaság azonban, amely már „modern” konzervatív életvonalat igyekezett diktálni, erősen összetartott. Ezt a társaságot pártolja a velszi herceg is, aki már akkor Mrs Simpson befolyása alatt állt. Duff-Cooperék gardirozták a herceget és Mrs. Simpson utazásaiakon. Mikor Eduárd király lett, jugoszláviai hajóutjára is ez a házaspár kísérte el a királyt és jövenbelijét. Duff-Cooper már akkor hadügyminiszter volt, nagy karrier előtt állt. Arról volt szó, ő lesz a miniszterelnök. Erre azonban éppen a trónválság következtében nem került a sor. De azért Duff-Cooper megmaradt hatalmas embernek, ma tengerészeti miniszter és a fasiszta-barát konzervatív köröknek egyik vezére. Ennek ára azonban az volt, hogy megtagadta régi barátját és pártfogóját, Eduárdot. Lady Duff-Cooper egyetlen régi barátja Valy hercegnőnek, aki teljesen szakított vele. Férje karrierje érdekében.

A másik barátja karrierje talán még fantasztikusabb. Kitty Wolff egy tekintélyes és jómódu, bár nem gazdag bécsi ügyvéd leányának született. Megismerkedett egy Bécsben tanuló amerikai fogorvossal és mint Mrs. Spotswood Washingtonban telepedett le, ott került Valy Wartfield, a későbbi hercegné társaságába. Spotswood asszony Washingtonban megismerkedett még 1910-ben Erwin Charles Rochus Schönborn gróffal, a hatalmas Schönborn család egy tagjával, elvált a fogorvostól és a gróffhoz ment feleségül. 1925-ben azonban elvált tőle és ekkor évekig hányódott mindenütt, ahol a nemzetközi diplomácia adott egymásnak találkoztatást. Félíg politikai ügynök volt, félíg — másvalami. Egy időben Szovjetországnak is tett szolgálatot. Végül révbe jutott: a kissé lecsúszott osztrák Rothschild vette feleségül. Ez a barátja kitarított. Amikor Eduárd lemondott a trónról, Rothschildék enzensfeldi kastélyába húzódtak, onnan telefonált Condé kastélyába Bedaux-ékhez, hol viszont Mrs. Simpson várakozott. A hercegi pár azóta is gyakori vendég Enzensfeldben.

A régi barátjai körhöz tartozik Lord Mendlinek, a párizsi angol nagykövetség sajtófőnökének felesége is. Sajtófőnökék Párizsban gondoskodnak a hercegi pár ünnepléséről és udvartartásáról. Lady Mendlinek Newyorkban, Elsie de Wolfe néven lakásberendező műterme volt, ott ösmerkedett meg a lorddal, amikor az Amerikában szolgált. Valy hercegnő régi amerikai barátja Ethel Phelpson, egy pincér leánya is, de amikor összebarátkoztak, már perze jó polgári férje volt. Többszörös házasság után végre a pincér leányát Cunard, a világhírű hajózási vállalat tulajdonosa vette feleségül. Másik amerikai barátja Mrs. Hermann Rogers, ma egy sokszoros milliomos kétszer elvált felesége: az ő rivierai villájukban is tartózkodott Valy hercegné a házassági bonyodalmak idején. Rogers volt a titkár, aki az újságírókkal tárgyalt, náluk volt a lakodalom is.

Jóformán szomszédjuk Rogerséknek Bedaux mérnök és a felesége, Condé kastély urasági, Bedauxné asszony az egyetlen a régi barátinők közül, aki nem szépségével, asszonyi vonásával csinált karriert, hanem okosságával és tehetségével. Bedauxné se nem szép, se nem fiatal. Francia kispolgári családból való asszony, a férje akkor vette el, amikor már Amerikában munkából mérnöké küzdötte fel magát és híres, a munkaerőt végsőig kihasználó „rendszerét” igyekezett a gyár-vállalatoknál elterjeszteni. Ez eleinte nehezen ment, Bedauxné asszony hónapokig tartó küzdelemmel és rábeszéléssel tudta csak Fordot rávenni, hogy az ura módszerét kipróbálja. Akkor azonban aztán a „bedózás” az egész világon elterjedt és Bedaux mérnök mindenünnen járadékot kap rendszere alkalmazásáért.

Bedauxék befolyása aránylag legerősebb Windsorokra. A hercegné még Amerikából ismeri az érdekes, energikus asszonyt és most Windsor hercege Németországban, Hitlerrel igyekszik propagandát csinálni a Bedaux-módszernak. A Magyarországból járó Bedaux-követelések befolytak, most úgy igyekeznek e követelések egy részét feloldani, hogy a herceg az országban birtokot vásárol a követelések fejében és az árát Bedaux mérnöknek kifizeti. Már amikor legutóbb vadászaton volt Magyarországon, a vadászberlet árát ak-

kor is Bedaux mérnök befagyott követeléseivel fizette ki.

Mindenütt a világon mutatkozik a konzervatív, maradi, reakciós körökben az a két irányzat, amelyek közül az egyik a hagyományos, régi maradi módszerekhez és gondolkodáshoz ragaszkodik, a másik azonban el hagyja magát csábítani, a „modern”, hatásos, lármás, akciós fasiszmus vonalától. Ez a két irányzat az angol konzervatív körökben is megmutatkozik, igazán hatalmasak ugyan a hagyományos, ósdi konzervatív körök, de a fasiszta-barátok elszántságukkal, összetartásukkal, aktivitásukkal mégis érvényesülnek. És nem legenda, hogy Mrs. Simpson köre és társasága a Londonban Ribbentrop köré tömörülő előkelő konzervatív szalónokhoz állt közel. Az öreg Baldwin még a régi, hagyományos konzervatívizmus kemény szellemével száll szembe ezzel a „modern” formában jelentkező maradisággal, amely már-már a trón közelébe került. Kérdéses, hogy a mai konzervatív vezetők Chamberlain körül, ugyanilyen energiával léptek volna-e föl?

Az afganisztáni zsidók

Egy kevésbé ismert zsidó törzs története és gazdasági-szociális helyzete

A zsidó nép ázsiai törzsei közül a perzsa nyelvet beszélő afganisztáni sídókról vannak a legkevésbé ismertek. Afganisztán a legkevésbé ismert vidék a világ zsidó térképén és az a kevés információ, amivel rendelkezünk, nem elegendő ahhoz, hogy képet alkossunk magunknak ezen zsidó közösség helyzetéről, számáról és elosztódásáról. A jeruzsálemi héber egyetem orientálista intézete felismerte ezt a hiányt és többször sürgette az afganisztáni zsidók helyzetének, hagyományainak, szociális strukturájának helyszíni megvizsgálását.

Azóta, hogy ez a kívánság kifejezésre jutott, óriási változásokon mentek keresztül a kisázsiai országok politikai és szociális tekintetben egyaránt. Miként Riza Shah a török mintára véglegesen kiküszöbölte a régi Perzsa klerikális és középkori uralmát és megvetette a mai modern perzsa állam alapjait, ugy Afganisztán Nadir Shah (1933.) és jelenleg Mohamed Zahir Shah uralma alatt hatalmas méretű ujtási és európaizálási folyamaton megy keresztül. Afganisztánnak ez az ujtálakulása, amely a népi élet minden ágát felfelé (modern hadsereg, nevelés, egyetemek, ultramodern utak, ipar, stb.) lehetővé teszi számunkra ezen ismeretlen hely felkutatását.

A történelmi emlékek

Afganisztán mindenekelőtt Balkh városa által fűződik a zsidó történelemhez. Egy arab-perzsa legenda szerint ezt a várost Nebukadnecar idején alapították abból a célból, hogy itt helyezték el a Judeából száműzött zsidókat. Ezenkívül egy tartja a néphit, hogy itt van Ezekiel próféta sírja is. Bármilyen nehéz is volna bizonyítani ezen történelmi vonatkozások valódiságát, — bizonyos, hogy Balkh és Maimaneh környéke régtől fogva hozzájárult a zsidó történelemhez. A középkori arab geográfusok a balkhi „Bab el — Jahu”-ról (zsidó kapu) írnak. Hasonlóképpen Jahudijja-nak (zsidó állam) nevezik Maimaneh helységet, ami azt bizonyítja, hogy ott jelentős zsidó telepítés volt valamikor. Valószínű, hogy Balkh, mint fontos közlekedési pont a Kína felé tartó kereskedelmi karavánok számára, támaszpontul szolgált azon keleti zsidó kereskedőknek, akiket radamitáknak hívtak annak idején. A géonok idején a choraszani zsidók az afganisztániakat is beleértve — a bagdadi exilarchátus fennhatósága alatt állottak. Az egyetlen afgán zsidó, akinek történelmi hírneve van: Chivi-al-Balkhi, akinek reformista tanai és Szaadja Gáon-nal folytatott vitái emlékezetes részei a zsidó történelemnek.

Legjellemzőbb azonban, hogy egyes afganisztáni muzulmán népcsoportok, elsősorban a Durrani és Jussufzai törzsek azt állítják, hogy a „Bné Jisrael” zsidó törzsből származnak és ősiük Saul ben Kish volt, akir Nebukadnecar cipelt Afganisztánba.

Perzsa kultúra és hagyományok

Az afgán zsidó közösség tagjai, a perzsa zsidóknak, helyesebben a perzsa marannusoknak az utódai, akiket erőszakal kényszerítették a mohamedán hit felvételére és emiatt sokan közülük Afganisztánba menekültek.

Az afgán zsidóknak a nyelve nem afgán dialektus, hanem perzsa-héber keverék, amelyet legrégebbi időktől kezdve beszélnek a zsidók Perzsa északi és keleti tartományaiban. Az imáknak és a bibliának, a zsoltároknak és az egyéb liturgiai költe-

ményeknek ugyanazon perzsa-héber fordítását használják és egész rituáléjuk azonos a perzsa zsidókéval. Kulturális szempontból azonban nagy a különbség a perzsa és az afgán zsidók között, mert míg a perzsa zsidók némileg európaizálódtak, az afgán zsidók izolálva maradtak primitív életükben. Nincsenek iskoláik. Gettójukban, a Mahall al Jahud-ban középkori, patriarchális zsidó életet élnek autonóm vallási és kulturális keretekben.

Az afgán zsidók politikai és gazdasági sorsa

Gazdasági helyzetük valamikor igen kedvező volt. Mint bőr, szőrme, juh, stb. kereskedők, a régi karaván utakon bejárták Kínát, Indiát, Oroszországot és Perzsiát, sőt áruik Lipcsébe, Londonba és Newyorkba is eljutottak.

A nemzetközi kereskedelmi kapcsolataikon kívül, az afgán zsidók belső gazdasági funkcióit is betöltötték még néhány évtizeddel ezelőtt. Afganisztán lakossága számos muzulmán törzsből áll, amelyek szervezett irányítás alatt állanak és amelyeknek főnökei alkotják az ország feudális arisztokráciáját, ezek kerülnek be a parlamentbe és döntenek az ország sorsa fölött. A zsidó természetesen nem lehet tagja ilyen testületnek és ezért kívül esik a politikai közéleten. De éppen ezen helyzeténél fogva különleges szerep jutott a zsidóknak, aki az árucere ügynöke lett a különböző afgán törzsek főnökei között.

Ujabb kísérlet Levanevszkij megmentésére

Még mindig reménykednek abban, hogy Levanevszkijék életben vannak

Az északi sarkon át Amerikába irányuló repülőútnak hetekkel ezelőtt eltűnt Levanevszkij orosz pilóta felkutatására az orosz hatóságok újabb expedíciót szerveztek. Nagy vonásokban már az első kísérletkor megállapították, hogy Levanevszkijnek mely területen kellett leszállnia. Ez a terület repülőszállásra általában alkalmas, éppen ezért a reményt azért sem adták fel, mert Levanevszkij készletei az expedíciójának létfontosságára hosszabb ideig elegendők.

A legújabb mentőexpedíciót B. Csuhanovszkij, az ismert sarkirepülő vezető. A csoport négy darab négymotoros „Ant. 6.” típusú repülőgépből áll, amelyek északrai repülésre is alkalmasak. Az expedíció a Rudolf szigetekre repült.

Az a hely, ahol Csuhanovszkij feltevése szerint Levanevszkijék ezidőszent megtalálhatóak, mintegy 550—600 kilométer távolságban van az északsark-állomástól, attól az uszó jégtáblától, amelyen a északi sark megfigyelésére kitért orosz kutatócsoport tartózkodik. Ezt a jégtáblát a Csuhanovszkij-expedíció támaszpontjával használja fel. Üzemanyagkészletet halmoznak itt fel és evégből a Csuhanovszkij-repülő két repülőton a Rudolf-szigetéről ezt az uszó állomást keresik fel. Ezután következnek a tulajdonképpeni kutatómunka, amelyben három repülőgép vesz részt, a negyedik, mint tartalékgép, a sarki uszó állomáson marad.

Magukat a mentőrepüléseket lehetőleg a teljes sötétség óráiban végzik, amikor is Levanevszkijék telepének a tűzét nagy távolságból észrevehetik s ezt a tüzet Levanevszkijék rögtön felszítják, amint meghallják a közeledő repülőgépek zugását.

A sakvidéken ezidélj éjszakai repüléseket nem végeztek. Ennek megfelelően volt szükség rendkívül gondos előkészületekre. A repülőcsoportot az éjszakai repülésben begyakorolt személyzettel látták el és bősége-

Az ardeali zsidók találkozóhelye!

BERKOVITSNÉ
(Oradea) orth. kóser étterme
(a baia marei rabbi hechserre)

BUCUREȘTI,
Str. Lipsicani 7. Telefon: 462-91.
Soceci háttamogott. Postavámmal szemben.
Elsőrangú erdealyi konyha!

Hosszu ideig a zsidók voltak az egyetlenek, akik rá mertek lépni az egyik, vagy másik törzs területére. Gazdasági tevékenységüknek fénykora azonban eltűnt és pénzügyi szerepüknek is végetvetett a modern nemzeti bankoknak a megteremtése. Afganisztánban ma körülbelül 4000 zsidó él. 1902-ben állítólag 40 ezer volt a számuk. Valamikor szétszórtan éltek az ország területén, falvakon és városokban. Az új rezsim azonban nagymértékben korlátozta mozgási szabadságukat és néhány városba összpontosult a zsidó lakosság. Herath, Kabul, Ghezna, Maimoneh, Balkh, stb. azok a városok, ahol zsidó települések találhatóak. A szovjet uralomra jutása után sok zsidó menekült az ázsiai Oroszországból Afganisztánba, ami súlyosbította a benszüllött zsidók helyzetét. A menekültek túlnyomó része elhagyta már Afganisztánt és Palesztinában és más elő-ázsiai országokban helyezkedtek el — de a monopólistikus új államrendszer egymagában is felőrli a zsidó egzisztenciákat. Ezért a legtöbbnek legelőbb vágya: a kivándorlás. A legnagyobb kincs számukra egy palesztinai certifikát.

Az afgán zsidók és Palesztina

Sok afgán zsidó vallási-nemzeti indítékokból már a háboru előtt Palesztinába vándorolt. A herati Schauloff-család és Garadji rabbi voltak az alapítói a jeruzsálemi afgán zsidó kolóniának. Ezek a zsidók nagymértékben vettek részt a Jeruzsálemben létesített perzsa-héber nyomda megteremtésében. Palesztina egyébként jelentős szerepet játszott az utóbbi évtizedek során az afgán zsidók életében. Az utóbbi években jelentősen megnövekedett a jeruzsálemi afgán zsidó hitközség, melynek ma már két zsinagógája és négyszáz tagja van.

Dr. W. Fischel

(Jeruzsálem)

Men

A jövő v

Párizs, nove nyol benemave tárgyalással zik Olaszország nyol poigá hában azt hiszik van édekelve nemetek. Ez e hamis. A külön nagy zajjal és hirdetik katona gitség diszkett jesebben törté

A sp olasz Hiba volna e met közveleme nyol beavakoz földi sajtóban meg ar. ol, mil pette érkezett spanyol fionto egy szállítmán anyák, akik le tér el gyerme teni, miért kel egy olyan úg nincs, mert ne Németországba lamban vannak zást és Franco kolását sürgeti akadnak köök lében, amelyek tartják.

A beavakoz sche Wehr cin adataiból kider pet játszik. A avatkozás. A Spanyolországt pán előjátékát nos konflagrác egy európai h próba ez a po hadsereg „veri

Megbízhatóan ort. kóser koszt.
izletes, tiszta, szolid áron kapható: Fédér Sibiu-Nagyszében, Str. Margareta 8, 1 emelet.

Iparüzem! Gyár!
Minden német (25% redukció!), francia, angol, magyar, román, stb. folyóirat és könyv LEPAGEG-nál, Cluj. Kérjen ingyen jegyzéket Lepagegól, Cluj, jelezve mely szakma érdekl.

alálkózhelye!
ITSNÉ
kóser étterme
(bi hechsere)
ESTI,
telefon: 462-91.
tavámmal szemben,
nyí konyha!

voltak az egyetlen
pni az egyik, vagy
Gazdasági tevé
azonban eltűnt és
végetvetett a mo
ak a megteremtése.
körülbelül 4000 zsi
ag 40 ezer volt a
tszórva éltek az or
kon és városokban.
an nagymértékben
zabadságukat és né
tosult a zsidó lakos
Ghezna, Maimoneh,
rosok, ahol zsidó te
A szovjet uralomra
menekült az ázsiai
isztánba, ami súlyos
zsidók helyzetét. A
része elhagyta már
stinában és más elő
helyezkedtek el — de
államrendszer egy
zsidó egzisztenciákat.
legjobb vágya: a ki
yobb kincs számukra
fikát.

zsidók és Palesztina
vallási-nemzeti indíté
u előtt Palesztinába
Schauff család és
az alapítói a jeruzsá
lóniának. Ezek a zsi
vettek részt a Jeru
perzsa-heber nyomda
Palesztina egyébként
szott az utóbbi évtize
zsidók életében. Az
entősen megnövekedett
zsidó hitközség, mely
sinagógája és négyszáz

Dr. W. Fischer

nevszkij

ijék életben vannak

szükséges világítás
akétakkal, fényszórókkal,
a repülők a rádióhoz igaz
szakos segítségével. A há
középső azokon a helyeken
számítások szerint Leva
t gyantítják; ez a gép irá
távíróra a másik kettőt,
t helyezkedik el. Egy 200
tehát több mint 100.000
területet kutatnak ekép

velben, amikor arra kell fo
z agy, a tüdő és a szív fe
lást ellensúlyozzuk, vala
sztszerek rennye működ
ekben beállott pangást biz
on megszüntessük, akkor
egy pohár te-mészert
keserűvíznek valóban áldá
erdezze meg orvosát.

hatóan ort.
er koszt.

zolid áron kapható: Feder
en, Str. Margareta 8, I.
emelet.

zem! Gyár!

25% redukción, francia
román, stb. folyóirat és
EG-nál, Cluj. Kérjen in
Lepagától, Cluj jelezve
szakma érdekli.

Vékony réteg Pond's
„V“ krém, puderezés
előtt, egyszerűen
csodát művel

Érdes, száraz arcból,
a puder nem tapad,
rettenetes!

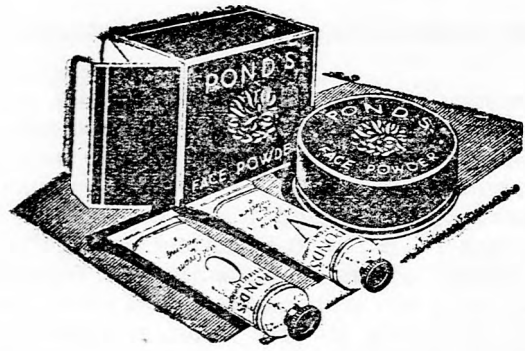
Éjjel Pond's „C“ krém
táplálja és regene
rálja az epidermiszt

**Az arcból
ápolásának
módszere,
amely a
kozmetikai
művészet
valóságos
győzelmét
jelentette:
Pond's
módszere.**

RENDKIVULI AJÁNLAT:

A Pond's ház, rövid ideig,
lehetővé teszi Önnek e
csodás módszer kipróbá
lását rendkívül előnyös fel
tétel mellett. Valóban,
120 leírt, amennyibe egy
doboz Pond's puder kerül,
speciális csomagolásban
ajánl Önnek egy doboz
Pond's pudert és ezenfelül
2 tubus Pond's krémet,
„C“ és „V“ krémet, tehát
azt a 3 elemet, amely a
teljes módszert alkotja.

Az egész világon ezer
és ezer nő lelkesedé
ssel alkalmazza ezt a cs
odás módszert, mert rend
kívül hatásos, egyszerű és
jutányos.
Pond's módszere 2 krém
ből áll — „C“ és „V“ krém
ből — és egy csodás puder
ből, amelynek tisztasága
tökéletes. Az arc tisztí
tására és éjjelre használja
a „C“ krémet, míg puder
alapjául a „V“ krémet.
Néhány hetes kezelés a

Pond's módszerrel — amely
az egész világon híres —
meglepő eredménnyel jár.
Ugy az Océanon túl, mint
Európában a leghíresebb
bőrgyógyászok kipróbál
ták és a legtudományo
sabb és a létező legthatá
sosabb módszernek ismer
ték el.
A Pond's krémeknek az a
tulajdonsága, hogy felü
tik a szöveteket és re
generálják az epidermiszt,
amelynek hófehérséget és

fiatalos üdeséget kölcsö
nöznek. A Pond's puderté
pen e csodás módszer töké
letesítésére kreáltuk. Fi
nom, minden mérgező
anyagtól mentes, a holly
woodi csillagok kedvence,
mert tökéletesen tapad és
az arcnak elragadó szint
kölcsonöz. Az arcból gon
dozására és megszépíté
sére e 3 elválaszthatatlan
elemre van szüksége,
mert mindegyik kie
gészíti és tökéletesíti
a másik szerepét.

POND'S AZ IDEÁLIS, EGYSZERŰ,
TAKARÉKOS, HATÁSOS
SZÉPÍTÉSI MÓDSZER

**Mennyi hadianyagot szállított eddig Hitler
a spanyol felkelőknek?**

A jövő világháború főpróbája és első fejezete zajlik le német katonai szakértők szerint Spanyolországban

Párizs, november 5. A francia sajtó a spanyol benemutató bizottság sikertelen tárgyalásaival kapcsolatban sokat foglalkozik Olaszországnak és Németországnak a spanyol polgárháborúban vitt szerepével. Általában azt hiszik, hogy Olaszország közelebbi van érdekelve a harc kimenetelében, mint a németek. Ez a felfogás azonban alapvetően hamis. A különbség csak az, hogy az olaszok nagy zajjal és délszaki temperamentummal hirdetik katonáik részvételét, míg a német segítség diszkrétebb formában, de annál erőteljesebben tölténik.

A spanyol polgárháború a német és olasz közvélemény tükrében

Hiba volna azt hinni, hogy az olasz és német közvélemény maradéktalanul áll a spanyol beavatkozási akció háta mögött. A külföldi sajtóban sorozatos tudósítások jelentek meg arról, milyen ellenséges tüntetések közepette érkezett meg legutóbb Olaszországba a spanyol fronton megsebesült olasz katonák egy szállítmánya. Érthető módon az olasz anyák, akik legutóbb Abessziniában veszítették el gyermekeiket, nehezen tudják megérteni, miért kell fiaiknak véldozatot hozni egy olyan ügyért, amelyhez semmi közük nincs, mert nem olasz ügy. Hasonló a helyzet Németországban is. Mindkét diktatórikus államban vannak rétegek, amelyek a beavatkozást és Franco gyors győzelmének kiegészítését sürgetik. Azonban Németországban is akadnak köztük, még hozzá a hadsereg kebelében, amelyek a beavatkozást nagy hibának tartják.

Az európai „próbaháború“

A beavatkozás híveinek véleményét a Deutsche Wehr című folyóirat képviseli. Ennek adataiból kiderül, hogy milyen lényeges szerepet játszik a polgárháborúban a német beavatkozás. A vonatkozó cikk kifejti, hogy a Spanyolországban dühöngő ágyudörgések csupán előjátékát képezik egy nagyobb, általános konfliktációnak. A spanyol polgárháború egy európai háború „Első-” a csupán. Főpróba ez a polgárháború, amelyre a német hadsereg „verifikálás”, kipróbálás céljából bő

séges mértékben küldte el hadianyagát. Katonákban nem, de hadianyagban korlátlan támogatást nyújtott eddig Németország Franco se egének. 1937 júliusáig ez a szállítás a következő számokban fejeződik ki:

- 550 repülőgép,
- 300 tank,
- 550 ágyú.

Ezenkívül küldtek nehézágyukat, hajóágyukat és a keletafrikai erődök megerősítését szolgáló ágyukat. Természetes, hogy kisebb fegyverekben hasonló volt a támogatás. Így több, mint 6000 gépfegyver, és sok tízezer német puska áll a felkelők szolgálatában. Bilbao ostománál például kizárólag német gépfegyvereket használtak. A német töltények és kézigránátok millióit egészítik ki a kimutatást. A különböző német katonai szakértők tízezer dolgoznak a fronton és a front mögött. Ők irányítják a stratégiai vonalak és erődítmények építését, nehézágyuk beépítését, különösen azon a vidéken, amelynek erődítményei a Gibraltár fenyegetik. Franco tengerészeti leg több tisztje német hadseregből való.

Miért nem ért el gyors sikert Franco?

Ha ez a hatalmas hadianyag-támogatás nem volt elegendő Franco gyors győzelmének kivívására, ennek magyarázata abban keresendő, hogy az emberek, akik az anyagot kezelik, nem abban a szellemben halcolnak, amelyet egy háború sikeres befejezése megkíván, mert nincsenek meggyőződve ügyük igazságáról, érdektelennek érzik magukat ebben a főpróbában és természetesen nem igen hajlandók kockáztatni a sikerért. Senki nem tudja ma megmondani, hogy milyen mértékben fogja a jövőben is igényelni Franco a német hadianyagokat, ahhoz, hogy csapatait győzelemre vigye. Annyi azonban bizonyos, hogy az eddigi támogatás is nagyon komoly problémák elé állította a német államvezetést. Németország mai pénzügyi helyzetében ugyanis ezek a nagyszabású szállítások kimerítik a német hadsereg tartalékait, kijúthet

tiük az újjászervezett német hadsereg arzenáljait, anélkül, hogy azonnali utánpótlásról gondoskodni tudna. Már pedig Németo szág nem szívesen kockáztatná meg, hogy adott esetben egy európai háború felkészületlenül találja a felszerelés tekintetében.

Miért kell Németországnak a beavatkozás?

A német „beavatkozók” egyébként a következők támogatják alá felfogásukat:

1. Bázisokat kell teremteni a jövő háború számára.
2. Németországnak nyersanyagra van szüksége.
3. Ki kell próbálni az új német hadianyagot.

Az első pontot illetően a beavatkozók azzal érvelnek, hogy a jövő háborújának előzetes döntését fogja meghozni a spanyol polgárháború. A jövő háborújára való „alapos”, „tudományos” felkészülés magában foglalja, hogy minden állam igyekezzék olyan „bázisokat” teremteni, amelyek lehetővé teszik számukra, hogy az ellenség közlekedési vonalait elvágja és stratégiai helyzetét aláassa. Ebből a szempontból az államok igyekeznek szövetségi szerződés révén kiterjeszteni hatókörüket.

Spanyolországban Franco győzelme biztosítaná a német befolyást, már pedig Spanyolország ideális bázist képez a német hadsereg számára jövőbeni ellenségeivel szemben. Egy idejűleg az Atlanti Océán és a Földközi-tenger partján fekszik, észak-keleti tartományai és a Kanári-szigetek révén dominálja az Atlanti Océán utait. A Baleari szigetek révén a nyugati bazin utait uralja. A Marokkó segítségével u a 14 kilométer szélességű Gibraltári szorosnak, amelynek bezárása vagy kinyitása elhatározó befolyással lehet egy háború kimenetelére. Főleg a Rio de Oro fölötti német uralom zavarná meg a francia számításokat. Nem szóval arról, hogy szárazföldön is közvetlenül Franciaország szomszédságába kerülhetne Franco révén a német birodalom.

Főleg ezek a szempontok azok, amelyek a beavatkozás számára híveket verbuválnak Németo szágban.

**Elfogadhatja-e a zsidó nép
Palesztina felosztásának tervét?**

Erre a kérdésre fog feleletet adni a kolozsvári Akademit Bairszia nagy vitaestélye Palesztina felosztásának kérdéséről. November 22-én, hétfőn este kilenc órakor az univertári püspökség Marechal Foch 12. szám alatti dísztermében lesz megtartva a nagy vitaestély, amelynek keretében a felosztási terv hívei és ellenzői, a kolozsvári kongressz-

uszi delegátusok és a kérdésnek más alapos ismerői fogják kifejteni álláspontjukat a felosztás kérdésében. A vitaestély iránt rendkívül élnék érdeklődés nyilvánul meg városzerte. Belépésre csak kibocsátott meghívók jogosítanak. A meghívók minden érdeklődőnek rendelkezésére állanak Deutsch látszerész tuzetben, Piaja Uni'i 9. Telefon 14-19.

KÖZGAZDASÁG

Megnyilt a kolozsvári állandó ipari kiállítás

Cluj, november 5. (Az Uj Kelet tud.) Pente-
teken délelőtt zajlott le a kolozsvári keres-
kedelmi és iparkamara által rendezett állandó
ipari kiállítás megnyitása, ünnepélyes
külsőségek között. A megnyitáson résztvett
a kiállítás védnöke, Pop Valer iparügyi mi-
niszter is.

Délelőtt fél 12 órakor a kamara díszter-
mében a román egyházak lelkészeinek áldá-
sával és beszédeivel kezdődött az ünnepség.
Dr Dan Parten iparkamara elnök, a ki-
állítás egyik lelkes szervezője és propagálója,
beszédében rámutatott azokra a nehézségekre,
amelyekkel az állandó fejlődésben álló
romániai iparnak meg kell küzdenie, hogy
termékeit a fogyasztókhöz eljuttassa. Saj-
nos, a hazai kereskedelem maga sincs gyak-
ran tisztában azzal, hogy keresletével mely
iparvállalatok felé forduljon. Ezen a hiányon
csak részben tud segíteni a propaganda és a
reklám. A most megnyitott állandó ipari ki-
állításnak, amelyet az országban először a
kolozsvári iparkamara honosít meg, épp az
a célja, hogy állandó jellegű tájékoztatást
nyújtson a kereskedelemlen abban a tekintet-
ben, hogy a belföldi ipar minő új ipari
cikkkel tudja a hazai szükségleteket ki-
elégíteni. Ez az állandó ipari kiállítás nem
ró nagyobb teherrel a kiállító cégekre és így
vált lehetővé, hogy a kiállításon 50 nagy-
ipari vállalaton kívül 35 kisipari vállalat is
részt vehetett áruival.

Diamant Izsó, a Sodronyipar Rt. vezér-

igazgatója, mint az Ujir kolozsvári kerületi
elnöke emelkedik szólásra. A nagyipar a
multban is tudatában volt az ország érdekeivel
szemben való feladatának és kötelességének.
Ezt a kötelességet fokozottabban fogja telje-
síteni a jövőben, mivel tudja, hogy nagy
nemzeti érdekek hívó szavára kell meg-
felelnie.

A kisipar képviselőjében Farkas Andrei
szilcsmester beszélt aki a kisiparosok adó-
terheinek enyhítésén kívül arra kéri a mi-
nisztert, tegye lehetővé, hogy a kisiparosok
érdekvédelmét ismét az iparkamarák láthas-
sák el a munkakamarák helyett, ahol a kis-
iparosoknak semmi keresnivalójuk sincsen.

Pop Valer iparügyi miniszter beszédében
emlékeztet arra, hogy a kormányának a nem-
zeti elem támogatásában való törekvése tu-
lajdonképpen annak a nagy pernek a folyo-
mánya, amely per a világháború győzedelmes
befejezésével dönt el a román nép javára.
Nem táplálunk bosszút és haragot a velünk
előttről népekkel szemben — mondotta a
miniszter — csak azt kérjük tőlük, hogy le-
gyenek belátással a többségi nép ama törek-
véseivel szemben, amellyel a gazdasági élet-
ben is meg akarja szerezni az őt, mint állam-
alkotó nemzetet megillető pozíciót. Erre fel-
tétlenül szüksége van a román népnek, ha el-
akarja nyerni azt a gazdasági függetlensé-
get, amely ezáltal politikai függetlenségnek
is záloga.

Gazdasági hetiszemle

— Bársági levél —

Timisoara, november 5. (Az Uj Kelet tud.)
Mint ezt már a mult heten is megemlítettük:
— ez az őszi szezon nehézkésen, sok ügyvel-
bajjal indult és végül a megindulás tempója
mai váltotta be a hozzáfűzött reményeket. A
mai helyzet magyarázatul szolgálhat, hogy
az idén országos jelölésekben a gabonatermés
sokkal gyöngébb volt, mint a tavaly s így ez
a réteg a fogyasztás tekintetében tartozkodik
állappontra helyezkedik. Aztán: a növekvő
árgulásal kapcsolatosan sehogysem tart lé-
pést a széles tömegek keresete sem.

A pénzpiac nem pesszimista — de
óvatos és jobban vigyázz!

Bankinformálóink nyomott hangulatban
fogadták és ezen a hangulaton keresztül vá-
zolta fel a mostani pénzügyi szituációt.
Függetlenül a konkrét gazdasági körül-
ményekről, az idő sem kedvez a gazdasági
életnek, az őszi évadnak. Ezt a mostani időt
viszont a kis- és nagykereskedő, valamint a
gyáros és természetesen közvetve és közvet-
lenül a bank is megéri. A mostani helyzetben
mindenki vár, mindenki tartózkodik a komo-
lyabb méretű, egyébként nélkülözhetetlen, de
időhöz kötött szükségletek bevásárlásától. Ez
aztán azt is jelenti, hogy a gyárosok és a
nagykereskedők által korábban felgyújtott

áruraktárak nem igen ültélnek ki — tehát a
pénz sem cirkál a kívánt tempóban. Vagyis
további magyarázatként ez az állapot abban
jut kifejezésre, hogy az áruváltókat maguk-
nak a gyárosoknak és nagykereskedőknek
kell visszaváltaniuk és ez magától értetődik,
az üzleti életben nagyon, de nagyon érzeti
hatását.

A mostani helyzet, természetesen, nem
adhat okot komolyabb aggodalomra. A bank-
piac nem is pesszimista, hanem érthetően
óvatos és jobban vigyáz a pénzügyhelyezésekre.
Amennyiben nagyobb hidegek fognak beállni,
számolni lehet élelnek üzemeltetése.

Ami a Banca Nationala korábbi rendelke-
zését illeti az exportgaranciákra vonatkozóan
— kétségtelenül az új helyzet e-ösen érzeti
hatását a gazdasági élet minden vonalán. A
mostani helyzet kialakulásában ennek a ren-
delkezésnek nagy szerepe van. A vidéki, tehát
a bársági expo-török egyelőre úgy segítenek
magukon, hogy korábban felvásárolt áruikat
a fővárosi exportörökmek adják el — ha ezut-
tal mindjárt veszteségeket is kénytelenek el-
könyvelni a rendelkezés folytán kellemetlen
helyzetbe jutott vidéki expo-török.

A gabonapiac hírei
A gabonapiacn újabb első-éndű szerep ju-
tott a tengeri értékesítésének kérdése. Junius-
juliushan a tengeri készlettel és a termeléssel
kapcsolatosan az illetékes körök pesszimisti-
kus becsléseket eszközöltek, minek követke-
zésében az exportot e-ösen lecsökkentették.
Most aztán hivatalos formában is kiderült,
hogy a belföldi szükségleteken kívül, export-
célúakra kerekén 60 ezer vagon tengeri maradt
fenn.

Tehát 60 ezer vagon tengeri feleslegünk
van, csak hogy éppen az expo-t nem mozog
sehogysem. Emiatt aztán a kikötőkben a ten-
geri közel 22 ezer leire süllyedt. Abban, hogy
ma nincs komolyabbméretű exportunk s hogy
a tengeri sleppekben és szilozokban van fel-
halmozva, — a kormány az oka. Még mindig
nem nyitja meg a lehetőséget a román ten-
geri expo-t számára. Pedig most a külföldön
keresik a tengerit. Ezidőszent egyedül Ar-
gentina uralja a piacot, ahonnan hetenként
hozzávetőlegesen 160 ezer tonna tengeri száll-
ítanak. Argentína mellett viszont a román
tengeri komoly helyet vihathna ki magának
— és a mai nyomott belföldi árak is máro-
holnapra emelkednének. Ehelyett a való hely-
zet az, hogy több mint 2 milliárd lei forga-
lomból kivont töke fekszik az expo-tiehető-
ségektől kizárt tengeriben.

A bársági piacon a buzaüzlet lelanyhult,
— nincs árukereslet. Ennek következtében
egynéhány jelentéktelen ponttal csökkent is a
buza ára. Ezzel szemben az ország többi ré-

SIDY THAL és ADOLF TEFFNER

november hónapban ismét szerepelni fognak az erdélyi zsidó közönség előtt, amely már
annyira szívébe zártá őket. A társulat rendezője a világhírű

Jacob Sternberg

alkinek neve garancia az előadások magas művészi színvonalára.
Az előadásra kerülő darabok zenéjét az ismert komponista: MAX HALM szerezte.
A társulat 60 tagból, a zenekar 15 tagból áll. A turné során a tagokat és a felszerelést
három külön vagon szállítja.

A turné műsorszámait:

A KINCS

Solem Alechem után átdogozta és színre alkalmazta Jacob Sternberg. Zenéjét: Max Halm.

Színház lángokban

Hatalmas aktuális szatirikus revill. Szövegét írta és rendezte: Jakob Sternberg.
Zenéjét szerezte Max Halm.

A turné programja:

November 6. Cluj.	„ 13. Timisoara.
„ 7. Cluj. D. u. és esti előadás.	„ 14. Timisoara d. u. és este.
„ 8. Carei.	„ 15—16. Arad.
„ 9. Satumara.	„ 17. Brasov.
„ 10—11. Oradea.	
„ 12. Lugoj.	

szelben, főleg a kikötővidékeken, bizonyos
mértékben ártalmatlan érezhető.

Ami már most a külföldi buzaárukeresletet il-
letli, meg kell állapítanunk, hogy ezidőszent
csak Német- és Spanyolország számít komo-
lyabb vevőként a nemzetközi piacon. Annak
ellenére azonban, hogy nagyobb kereslet nincs
a világpiacon, az a köztudomány, hogy az an-
gol és skandináv piacokon a buzaüzleteket jo-
napia-on bonyolítják le — az árak nemzet-
közi relációkban is tartják magukat.

Gabonapiac: A bányai piacon a következő
árakat jegyzik: 76-os buza 485, 77-es 495,
78-as pedig 505 lei. A többi gabonafélében az
ótengeri 315, a száraz, új tengeri 310, új ten-
geri 225, zab 430, takarmányápa 360, tavaszi
árpa 450, muharmag 400, illetőleg lóheremag
2300, valamint lucernamag 3500 lei mázsán-
ként.

Lisztpiac: A lisztpiaci árak a következők:
nullás liszt kismalmi 940, illetőleg nagymalmi
960, továbbá: 4-es 860—880, 5-ös 830—840,
6-os 780—970, korpa pedig 285—290 lei má-
zsánként.

Előállat- és húsexport

Hivatalos kimutatás szerint országunként
a következő expo-ttal szerepelt Románia:
Ausztriába: 338 szarvasmarha, 5193 sertés,
115 ló, Csehszlovákiába: 15,700 se-tés, 141,930
kg. zsiradék, 647 juot, Németországba: 4000
kg. húst, Görögországba: 200 szarvasmarhát,
Palésztinába 1097 szarvasmarha, 42 juh,
Angliába: 49,669 kg. bacon, Olaszországba:
1414 szarvasmarhát, Magyarországra: 70 ló-
vat, Svájcba: 10,000 kg. húst, Franciaország-
ba: 6,070 kg. húst exportáltunk.

A fenti adatokból kitűnik, hogy szeptem-
berben összesen: 3.094 szarvasmarhát, 20.893
sertést, 185 lóvat, 151.930 zsiradékot, 49.669
kg. bacon, 689 juhat, valamint 10.070 kg.
húst szállítottak az országból.

Nagy általánosságban megállapítható, hogy
a szeptemberi szállítások százalékosan erő-
sen alul maradtak a korábbi augusztusi és
még korábbi júliusi szállításoknak. Ennek a
viszsaesésnek természetesen több oka is
van. Így például elmondhatjuk, hogy az
egyiptomi piacot a jugoszláv konkurencia
következésében veszítettük majdnem teljesen
el. Nagy nehezen ugyanis a román kormány
is bevezette a prémiumot és pedig előállaton-
ként 3 leit szabott ki kilójára. Ugyanekek-
azonban a jugoszláv kormány 2 dinárt, tehát
a hivatalos kurzus szerint 6 lei prémiumot ad
kilónként. Ezzel a prémiummal a román áru
nem veheti fel a versenyt. Ehhez aztán igaz-
án nem kell különösebb kommentárt fűzni.
(f. m.)

עס ווירד געוועט אין בחורין בן תורה וישי
מנעוריו גוט, בעל תפילה, דער פערברונדען
מיט איינעם שידוך, אינען שויב פאסטען אין
איינער גרעסערן ארטיה. קהלה אלס דון בעקאמ-
מן זאל.
אינפארמאציען ערשטלייט
אנטראגע זינד צו ריכטען אן:
Farkas Lipót, Lapus.
Oberrabbiner
F. Freund I. Reghin

APRÓHIRDETÉSEK

Mielőtt női és gyermekcukát, ruha és kalap-
szükségletét beszerezné, látogassa meg a leg-
olcsóbb árairól közismert JUNO női konfek-
cióárúházat. Főpostával szemben, Regele Fe-
dinand 25. Economia öt havi részlet.

A Mussa hűlyfodrász cégnél nagy árked-
vezmény rövid ideig. Használja fel a kedvező
alkalmat. Villanyondolálás (d. e. fél 10-ig és
d. u. 4-ig) 200 leitől, hajfestés 180 leitől,
szőkités, javítás 95 leitől, vizondolálás 25 lei-
től, vasondolálás 20 leitől, hajvágás 20 leitől.

Fogófos fogtechnikus társat keres, ki-
nek Clujon fogászati felszerelése van. Cim
a kiadóban.

Eladók egész finom kivitelű kombinált
szelvények, hálószoba, modern fotel, recámie.
Műasztalos, Str. David 3.

Orvos-kosmetikai rendelő Cluj centrumá-
ban, első emlelőn képzett kosmetikusnőnek
átadó. Cim a kiadóban.

Vasszakmában képzett fűszerszakmában
járta fiatal segéd tartós állást keres. „Sze-
rény” jellegre a kiadó továbbít.

Stein szilcs és szörmeszalon Cateja Ma-
rechal Foch 10, elvállal mindenféle szilcs-
munkákat a legjutányosabb árak mellett.

Kiadó kétszobás fürdőszobás lakás. Str.
Paris 22.

Jobb izr. nő, önállóan főz, diétásan is, ál-
lást keres vidékre is. Schwarz Lóri Cluj,
Str. Grigorescu 8/a.

Az új dr Lengyel szanatóriumban, Str.
Gojdu 1, szigoruan orth. כשר koszt kap-
ható úgy rendez, mint diétásoknak, kiördás-
ra is. Vezető: Mandula Izsákné.

Ridkülliköt szakmában jártas önálló se-
géd azonnal felvétetik. Weisz, Satumara, Str.
Teofil Dragos 25.

Suche intelligentes Kinderfraulein mit
langjähriger Praxis zu dreijähriges Mädchen.
Friedmann, Oradea, Str. Iorga 21.

Buto-zott szoba fürdőszobahaszánálattal ki-
adó. Abatele Zavoral 2/b. (Óvár.)

Hizott élőponty megrendelhető Weisz M-
zesnél. Str. Vladimirescu 6. Telefon 16-48.

Keresek Kolozsvár központjában üzlethelyiségnek

megfelelő 500 m² területű olyan helyiséget, amelynek frontja legalább 14 méter. Szó lehet be nem fejezett építkezésről is, vagy olyan kisebb helyiség is alkalmas, amelynek 14 méter széles frontja van és esetleg saját építkezés révén a szük-
séges 500 m²-re kibővíthető. Komoly ajánlatokat lehetőleg tervrajzzal „Állandó bérlő” jellegre a kiadóba kérek.

A Patr tart

Szabad-e ha a ne

Cluj, november 5.
A cuzista párt a leg-
gyei választásokon
tatni maga mögé az
lyek a párt tehetet
alkotmányosan indol
társai tudják ma ma
lasztásról való lema-
dig Németországgal
már eleve kizárják ő
ségeitől. Az utóbbi
koncentrálódik egész
legalább nagy ellen-
parasztpártot akadályo-
ra jövőtében. Az e-
ban négygyűlésen til-
che-kormány ellen,
elnöki tanácsa, amel-
dalmi fenyegetőzése
felelő légkört teremt
párt ellen.

A Patria mai szá-
be Goga Octavian! —
ben foglalkozik a cu-
kel és a következőke

„A cuzista párt
Goga Octavian szoka
fenyegető tónusú be-
nyenre még nem volt
bodott Románia pol-
alkalommal foglalko-
hazug, meghamisító
kitételeivel, amelyek
felélenkíteni a hívei
pesszimista atmosz-
adag beadása érdeke
sitotta a politikai v-
igazságait, azt állítv
parasztpárt szavazat
városok szavazatai
parasztpárt azonban
többséget szerezte a
gyékben, ahol zsidó,
kosság ugyszólván n-
diál Arges, Muscel,
Ilfov, Alba, Salaj, T-
Cetatea Alba, Huned-
dor, Tecuciu, Cluj, J-
hedintiben, ahol ma-
magát, talán idegen s-
lák ki a cuzistákat,
hogy ezekben a megy-
gen lakosság nem lét-

Lázadást és
Goga nemze-
mány esetére

A kérdésnek erre a
gunk még térni. Most
vonatkozásban, sulyos
akarunk Goga besz-
Goga megengedte mag-
ben bujtogató és fenye-
nájlon, amelyek őt m-
államban kivetnének a
Számotvetve azzal, ho-
zete folytán a legkis-
létszhatja a politikai
ban — Goga oly erő-
szaszt, és szaroló
getéseket hangoztatott
lők a román politiká-
e, ha a nemzeti para-
omra, Goga bejelenté-
obbantani a „forrada-
kulásait”.

„Megjelölhetném a
et, ahol élesebben fog-
kozás” — mondotta G-
eszarabiai szervezetén-
tatát: „Nemzeti paras-
átetése az egész rom-
ását jelentené. Ezen o-
gjuk emelni a nemze-
gait, verbe fojtva az al-
ást.”

Ezt a megrendelt tá-
a. Goga így folytatta
— En a magam része-
állom, hogy lázadás
ndom és kijelentem, i-
emzet előtt. Meg kell
it fogok csinálni. Le-
gy beszéljek. Nos há-

A Patria Goga Octavian le- tartóztatását követeli

Szabad-e Gogának forradalommal fenyegetőznie, ha a nemzeti parasztpártot hívják hatalomra?

Cluj, november 5. (Az Uj Kelet tud.) A cuzista párt a legutóbbi községi és megyei választásokon nem tudta felsorakoztatni maga mögé azokat a tömegeket, melyek a párt tehetetlen hatalmi igényeit alkotmányosan indokolták volna. Goga és társai tudják ma már, hogy részint a választásról való lemaradásuk, másrészt pedig Németországgal való cimborálásuk már eleve kizárják őket az utódlás lehetőségeitől. Az utóbbi hetekben tehát arra koncentrálnak egész tevékenységük, hogy legalább nagy ellenfelüket: a nemzeti parasztpártot akadályozzák meg a hatalomra jövetelben. Az elmúlt vasárnap Baltiban négyülesen tiltakoztak egy Mihalahe-kormány ellen, majd összeült a párt elnöki tanácsa, amelyen ugyancsak forradalmi fenyegetőzésekkel próbáltak megfélemlítő légkört teremteni a nemzeti parasztpárt ellen.

A Patria mai számában „Tartóztatassák le Goga Octavian!” cím alatt vezércikkben foglalkozik a cuzista fenyegetőzésekkel és a következőket írja:

Mit mondott Goga

„A cuzista párt elnöki tanácsülésén Goga Octavian szokatlanul éles és olyan fenyegető tónusu beszédet mondott, amelyre még nem volt példa a megnagyobodott Románia politikai életében. Más alkalommal foglalkozni fogunk a beszéd hazug, meghamisító és meghunyászkodó kitételeivel, amelyekkel Goga igyekezett felélni a hívei fölött elhatalmasodó pesszimista atmoszférát. Ezen oxigén-adag beadása érdekében Goga meghamisította a politikai valóságok közmert igazságait, azt állította, hogy a nemzeti parasztpárt szavazatai „az elidegenedett városok szavazatai voltak”. A nemzeti parasztpárt azonban a legimponánsabb többséget szerezte a tiszta román megyékben, ahol zsidó, vagy kisebbségi lakosság ugyiszólva nem létezik. Így például Arges, Muscel, Dambovita, Gorj, Ilfov, Alba, Salaj, Turda, Tarnava Mica, Cetatea Alba, Hunedoara, Tulcea, Sarmar, Tecuciu, Cluj, etc. megyékben. Meghírdettem, ahol maga Goga jelöltette magát, talán idegen szavazatoktól buktatták ki a cuzistákat, midőn tudott dolog, hogy ezekben a megyékben semmiféle idegen lakosság nem létezik?

Lázadást és forradalmat ígér Goga nemzeti parasztpárti kormány esetére

A kérdésnek erre a részére vissza fogunk még térni. Most azonban egy másik vonatkozásban, súlyosabb vonatkozásban akarunk Goga beszédével foglalkozni. Goga megengedte magának, hogy beszédében bujtogató és fenyegető szavakat használjon, amelyek őt minden jog- és rendelvényben kivették a politikai arénából. Számottevő azzal, hogy pártjának helyelete folytán a legkisebb szerepet sem játszhatja a politikai válság kialakulásában — Goga oly erőszakos nyelvezetet használt, és zsaroló céllal olyan fenyegetéseket hangoztatott, amelyek egyedülállóak a román politikában. Arra az esetre, ha a nemzeti parasztpárt jönne hatalomra, Goga bejelentette, hogy ki fogja dobantani a „forradalom véres megmozdulásait”.

„Megjelölhetném a térképen a helyeket, ahol élesebben fog kitörni a néptiltakozás” — mondotta Goga és felolvasta eszarabiai szervezetének következő táviratát: „Nemzeti parasztpárti rendszer beállítására az egész román nemzet provokációját jelentené. Ezen oszmányság ellen fel kell emelni a nemzeti forradalom lobogóját, vérbe fojtva az aljasságot és az árulást.”

Ezt a megrendelt táviratot kommentálva Goga így folytatta beszédét:

— Én a magam részéről hiszem és megállok, hogy lázadás lesz. Ezt a dolgot tudom és kijelentem, isten, a király és a nemzet előtt. Meg kell mondanom, hogy mit fogok csinálni. Lelkiismeretem kéri, hogy beszéljek. Nos hát, ha majd a mér-

legbe beledobják az erőszak elvét, én az életem leszek ennek a megmozdulásnak. — Beszarabia Cuzát és Gogát kéri, ellenkező esetben vérontást csinálnak és nem engedjük meg, hogy Beszarabiába Halipa jöjjön az ő bolsevikjeivel — mondotta a hírhedt Novitzki ugyanezen az ülésen.

„Egy szegény operett-forradalom...”

Elképedve állunk az efféle fenyegetések utján való zsarolás előtt, de különösen elképedve állunk a tény előtt, hogy ilyen forradalomra, vérontásra, erőszakra való egyenes bujtogatók napvilágot láthatnak a cenzura és ostromállapot rendszere alatt. Goga forradalommal fenyegetőzik, ha nem hozzák hatalomra. És kijelenti, hogy maga áll a polgárháború élére. Ha egy szerencsétlen valaki egy pohár bor mellett „véleményt nyilvánít” s helyesül valamilyen ostoba gesztust, azonnal elítéli és börtönbe küldi, büntet feldicsérelése címén. Egy pártvezérnek azonban, mint aminő Goga, aki a legerőszakosabban uszít a polgárháborúra és egy vérs forradalom kibombartásával fenyegetőzik — meg van engedve az, hogy szabadon a világba kiáltja ezeket a fenyegetőzéseket. A cenzura nem engedi meg, hogy leírják valamelyik liberális prefektus nevét, aki valamilyen panamába belekeveredett. Ugyanaz a cenzura azonban megengedi Gogának, hogy meglöbögtesse a forradalom véres zászlaját. Jogállamban élünk még? Léteznek még törvények és hatóság?

Goga forradalma!... Mióta prédikálja, mióta jelentgeti, mióta lobogtatja. Egy szegény operettforradalom klownokkal, akik még kék kék ingeikben sem hatnak senkire sem egy idegen állam zászlajáról kölcsönzött kampókerezettel, sem a porosz csizmákkal, sem a vállszijjak fénylő gombjaival. Goga, aki tíz év óta egyetlen egyszer sem tudta magát Erdélyben megvá-

Szülők - legyetek hajthatatlanok!

Ha a gyerekek el akarják mulasztani a fogtisztítást, legyetek szigorúak. A gyerekek talán nem fognak benneteket e pillanatban megértetni, de ez nem is fontos. A jövő nektek ad igazat, ezért legyen a mindennapi jelszó: reggel és még inkább este a fogakat Chlorodonttal, a világhírű kiváló fogpasztával, kell tisztítani.

Chlorodont Fogpaszta

lasztatni képviselőnek, forradalmat fog csinálni Erdélyben, amely uncorral és következetesen visszautasította őt? Goga, aki az összszavazatok 17 százalékát kapta meg, vérbe fogja fojtani az ország többi 83 százalékának aspirációit és hitét, midőn a királyi bölcsesség a nemzeti akarral egybefonódva ennek a 83 százalékának fogja átadni a közügyek vezetését? Legyünk komolyak, kérem...

„Le kell tartóztatni!”

De ha Goga elvesztette fejét az ember kétségbeesésében, aki érzi a politikai életből való végleges kizárását — nem értjük és nem tűrhetjük a hatóság tehetetlenségét. A forradalomra való nyílt uszítás még akkor is, ha zsaroló céllal történik, nem maradhat büntetlenül. Egy autoritativ kormányának alkalmaznia kell a törvényt az uszítókkal és rendezárokkal szemben, bármilyen magasan is állnak. Goga tette nem maradhat büntetlenül. Azonnal le kell őt tartóztatni.

Aki kardot ránt, annak kard által kell meghalnia.”

Ma este játszik Sidy Thalék Kolozsváron az utóbbi évtized leghatásosabb jiddis szindarabját

Solem Aleichem „Der Ojcer” című drámájában 33 zsidó zenészműt énekelnek

Cluj, november 5. Ma este kerül bemutatásra a legnagyobb jiddis szindarab alkotás, ami az utóbbi tizenöt évben kitermelődött nemcsak nálunk, hanem az egész jiddis nyelvterületen Lengyelországot és Amerikát is ideértve.

„Der Ojcer” a gyökerig zsidó darab szimbólumaival és cselekményében. Max Halm, a zseniális komponista régi jiddis népdalok és chászid melódiai alapján nem kevesebb, mint harminchárom műdalt komponált a darabba, amelynek betanulása és előkészítése közel kilenc hónapig tartott. Az ország legnevesebb tervezői és szindarab festői gondoskodtak a dekorációkról, kosztümökről, díszletekről. Báró Löwenthal, M. Rubinger, S. Perachim, A. Caramoulou dolgoztak a hatóságos dekoratív részen, míg Olek Danowsky az egészen sajátos, meglepően ujszerű táncokat tanította be.

Joszf Sternberg, aki Scholem Aleichem novellájából alkotta az „Ojcer” című darabot, megmutatja bene a zsidó kisváros összes típusait. A szegény embert a maga rajongásában és megelégedettségében, a rabbit, az igénytelenségében szinte aszkéta melamedot, a nők különböző fajtaját. Maga a „Kincs” is megjelenik megszemélyesítve egy „aranyemberben”, akit a társulat vezető-férfi szereplője, Adolf Tefner alakít. Sidy Thal egy chászid leányát játsza, éneke és tánca olyan hatásos, amilyen még soha nem látott még ilyen hatalmas és zseniális darabot. Napokon át állott az egyes jelenetek hatása alatt.

Axelrad ortodox kóser vendéglő Nagyváradon

כשר אף למחירין
(a Kereskedelmi Csarnok épületében)
Az étterem hatalmas helyisége kiválóan alkalmas lakodalmak, bankettek és hasonló ünnepségek megrendezésére.

volt. Van egy jelenete, amikor — mert elvesztette a „kincset” — megbolondul. Az örüllet annyi realizmussal játsza meg, amirehasonlót még nem láttunk, amióta a vilnaiak nálunk jártak. A darabban Napoleon is víziószzerűen jelenik meg gárdájával, ez is egyik leghatásosabb része a zenés darabnak. Egy másik képpen Sidy Thal tornatáncot mutat be és ebben a diva új oldaláról mutatkozik. Hónapokig tartó gimnasztikai gyakorlatok után hámulatol tükélyre vitte ebben is ez a kivételes művésznő. Megdöbbentő jelenete még a darabnak, amikor a zsidók a temetőbe vonulnak és keresik a kincset.

Ez a darab nemcsak az országban szerzett igaz megbecsülést a jiddis színház számára, hanem alkalmat adott arra, hogy a kovnói állami jiddis színház leszerződtette a társulat néhány tagját, élükön Sidy Thal és Adolf Tefnerrel. A kovnói színház súlyt helyezett arra is, hogy a dramaturg Joszf Sternberg és Max Halm, a zeneszerző a színház kötelékében dolgozzon és új darabokon és azok megzenésítésén.

A darab hatalmas sikerét mi sem igazolja jobban, hogy a fővárosi sajtó világnézetű beállítottságtól függetlenül az elragadtatás hangján ír az „Ojcer — Comoara” című zenes Scholem Aleichem darabáról. Titulescu titkára, Ninisor, az Adeverul Literarban hasábkon át foglalkozik a darabbal és azt írja, hogy a „Somoruságának éneke” óta nem látott még ilyen hatalmas és zseniális darabot. Napokon át állott az egyes jelenetek hatása alatt.

Sicá Alexandrescu, a Comedia és a Regina Maria színházak igazgatója a társulat emlékkönyvébe írott sorokban hangoztatja, hogy amióta sziniszagzó, ilyen művészi előadást, mint a Comoara, nem látott. Nyugodt lélekkel állapítja meg, hogy Sidy Thalék társulata minden tekintetben megérdemli a „mű-

vész” jelzőt.

C. Tanase, a nagy román színész, lelkes szavakkal hódol a darabnak és az előadásnak. George Vrca, a Román Nemzeti Színház hírneves művésze, a sajtó számára adott nyilatkozatában mondotta, hogy ritkán nyújtott számára nagyobb művészi élvezetet, mint Sidy Thalék játéka, a Comoareban, amely maga nemcsak népi sajátosságánál, hanem főleg érdekfeszítő és vonzó cselekményénél fogva okozott reá szokatlan hatást.

A. Muntea, a Dimineata kritikusa azt írja, hogy husz év óta hivatásból látogatja az előadásokat. Amikor az egyes darabokról írt, ezzel ugyiszólva el is intézte magában a benne ébredt hatásokat. A Comoara az első olyan előadás életében, amelyet többször is megnézett, annyira betöltötte lelkületét. — Dr Igrit az Adeveruban írja, hogy a vilnai együttesben sem talált olyan művészi teljesítményt, mint Sidy Thalék a Comoareban. Csupa feszültség a darab, csup bölcsesség és csupa látvány. Dr Adrian a Luptában írja a társulatról, hogy önmagukat mulják felül Sidy Thalék bizonyára nem is tudják, milyen nagy teljesítménnyel ajándékozzák meg közönségüket. — A francia nyelvű Le Moment napilap véleménye szerint a Comoara első díjat nyerne egy olyan versenyben, amelyet a színházak rendeznének.

Az Ojcert vasárnap délután megismétlik. Este pedig bemutatják a „Színház lángokban” című revüt, az aktuális világpolitikai helyzet táncos, zenés, satirikus revüjét.

A Societatea Telefoane Cluj uj Telefon- könyvet készít elő

A cluji telefonszolgálat f. év december hó utolsó napjaiban az előfizetők részére kiad egy új telefonkönyvet. A társaság tudomására hozza mind azoknak, akik telefont óhajtanak felszereltetni, ha f. év december elsejéig befizetik a felszerelési díjakat, meg jelennek az új telefonkönyvben. Azok az előfizetők, akik változtatni akarnak a könyvben, forduljanak a helybeli telefonhivatalhoz.

FFNER

előtt, amely már hírt

alára.
LM szerezte.
és a felszerelést

enését: Max Halm.

kob Sternberg.

u. és este.

nik, hogy szeptem-
savasmarhát, 20.893
0 zsidókat, 49.669
yalamint 10.070 kg.
ból.

megállapítható, hogy
percentuálisan erő-
sabb augusztusi és
tásoknak. Ennek a
szertien több oka is
hatjuk, hogy az
szláv konkurencia
majdnem teljesen
a román kormány
és pedig előállaton-
ójára. Ugyanekkor
ány 2 dinárt, tehát
6 lei prémiumot ad
mmal a román áru
t. Finhez aztán iga-
kommentárt fűzni.
(f. m.)

בית
עס ויורד געווען
מנעוויי גוסט-
מיט איינעם שידוך
איבער גרעסערן ארט
מען זאל.

EK

szalon Catea Ma-
mindenféle szűcs-
b árak mellett.

szobás lakás. Str.

z, diétásan is. Al-
chwarcz Lóri Cluj.

matórumban. Str.
שערן כשרת
ásoknak, kihordás-
sákná.

járás önálló se-
sz, Satumare, Str.

nderfraulein mit
jähriiges Mädchen.
rga 21.

obahaszálattal ki-
óvár.)

elhető Weisz M6-
Telefon 16-48.

SPORT

Elhalasztják a III. telavivi Makkabiadat?

Prágából jelenti a Zsidó Távirati Iroda: A Makkabi Világszövetség londoni elnöksége értesítette prágai sporttechnikai központját, hogy hivatalos helyről értesítést kapott, mely szerint a jövő év áprilisára kitűzött III. telavivi Makkabiadat el kell halasztani. Ilyen körülmények között a Makkabi Világszövetség elnöksége nem tehet mást, mint tudomásul veszi a hivatalos kívánságot.

A Makkabi Világszövetség elnöksége egyidejűleg közölte, hogy legközelebbi világkongresszusát a jövő év elején, minden valószínűség szerint Londonban tartja.

A III. telavivi Makkabiada elhalasztása minden bizonnyal az angol kormány kívánságára történik.

A labdarugószövetség közgyűlése nem fogja jóváhagyni a Nemzeti Bajnokság mai huszas rendszerét?

Cluj, november 5. (Az Uj Kelet tud.) A Nemzeti Bajnokság beosztásán erőszakkal keresztülvitt módosítás kérdése nemcsak hogy nem kerül le a napirendről, de egyre többen foglalkoztatja az illetékes köröket. Ezek sorába tartoznak elsősorban a régi elsőosztályú egyesületek vezetői, de idetartozik minden sportszerűen gondolkodó sportember, aki a sportszempontokat fölül tudja emelni a kicsinyes politikai előnyöknek.

Ismeretesek azok a körülmények, amelyek folytán az új bajnoki rendszert a labdarugószövetség inkább politikailag, mint sportolói elnöke, Tilea dr. a sportéletbe beleerőszakolta. Hiába volt az érdekeltek egyesületek tiltakozása, hiába állott a bajnoki rendszer megváltoztatását ellenző csoport élére Gabriel Ararinescu tábornok belügyi államtitkár, a Venus sportegyesület elnöke: Tilea dr. elnök erősebbnek bizonyult és az új bajnoki rendszert erőszakkal életbeléptette.

Az egyesületek vezetői azóta sem felejtették el a labdarugószövetség elnökének ezen politikai célokat szolgáló eljárását és csak az alkalmat várták arra, hogy tiltakozásuknak, bizalmatlanságuknak megfelelő alkalommal és formában kifejezést adjanak. Erre a tiltakozásra fog sor kerülni a labdarugószövetség közgyűlésén, amelyet — bár a szövetség vezetői igyekeznek lazsálni — mégis legkésőbb a hó végére össze kell hívni.

A közgyűlésen a sportegyesületek képviselőinek módjában fog állani a szövetség mai vezetőivel szemben állást foglalni. Ertesztésünk szerint ez nem is fog elmaradni, sőt jólinformált körök szerint a labdarugószövetség közgyűlése nem fogja jóváhagyni a bajnokság erőszakkal életbeléptetett új rendszerét.

A közgyűlésre való előkészületek megkezdődtek, illetékes helyről intézkedések történnek az irányban is, hogy a sportegyesületek képviselői felkészülve vegyék fel a harcot a szövetség mai sportszerűtlen vezetője ellen.

Aligha tulozunk, ha megjegyezzük, hogy a labdarugószövetség közgyűlése rendkívül viharosnak ígérkezik.

Három zsidó futbalcsapat játszik a keleti C) ligában

Cluj, november 5. (Az Uj Kelet tud.) Románia labdarugósportjában igen szép számban működnek a zsidó futbalcsapatok, amelyek váltakozó szerencsével küzdenek ellenfeleik és egyéb körülmények ellen. A gátlások ellenére, a zsidó futbalcsapatok helyenként jó eredményeket érnek el és foglalják el a maguk számára az elérhető helyezéseket. Mint érdekességet jegyezzük ide, hogy a Nemzeti Bajnokság harmadik osztályában a Keleti C) liga csoportjában három zsidó futbalcsapat működik: a Iasi Makkabi, a Chisinaui Makkabi és a Balti Makkabi. Ezek között a Iasi Makkabi a legjobb.

A Nemzeti Bajnokság C) keleti csoportjának állása egyébként a következő:

1. Mihai Viteazul	7	6	0	1	21:11	12
2. Makkabi (Iasi)	7	5	1	1	26:6	11
3. Traian (Tighina)	5	4	0	1	9:6	8
4. Makkabi (Chisinau)	6	3	1	2	20:8	7
5. Pascani Unirea	7	2	2	3	16:15	6
6. Vic. CFR (Iasi)	6	1	1	4	9:16	3
7. Ateneul (Iasi)	7	1	1	5	11:16	3
8. Makkabi (Balti)	5	0	0	5	3:37	0

Az újságírók nem fizetnek illetéket a sportrendezvényeken. Egy újabb pénzügyminiszteri rendelkezés értelmében az egyesületek csak 100 darab ingyenes szabadjegyet bocsáthatnak ki egy-egy mérkőzésre. Több városban a sportújságírókkal 14 lejes „adójegyet” fiztetettek az egyesületek. A sportszövetségek uniója, az UFSR most határozatlanlag kimondta, hogy a rendező egye-

sületek kötelesek teljesen ingyen jegyet adni a sportriportíróknak.

Europa legjobb magasugrója és egyik legjobb diszkoszvetője a finn Kalevi Kotkas, akinek 204-es diszkoszvetése így egymás mellé állítva még akkor is álmélkodásra indít, ha elfelejtkezünk róla, hogy Kotkas mást is tud és hogy például sullyal is dobott az idén 15 méteren felül. A finnek eszt szillettési büszkeségéről most azt olvassuk, hogy a következő évben az atlétika mellett a teniszt is versenyszerűen fogja űzni. Koskas szerint a tenisz nagyszerű eszköz arra, hogy jó kondícióját és ruganyosságát megőrizze. Kotkasnak teniszben is nagy jövőt jósolnak.

Argentína még sem vesz részt a futball-világbajnokságon? Párizsból jelentik: Schrickler Ivo dr., a FIFA főtitkára kezéhez is megérkezett már Argentína levele, amelyben a délamerikai állam szövetsége hivatalosan bejelentette azt a szándékát, hogy részt szeretne venni a párizsi VB-n. Hir szerint Schrickler már foglalkozott is a bejelentéssel. A FIFA javaslata — a kiszivárgott hírek szerint — az lesz, hogy Brazília és Argentína játsszon selejtező mérkőzést s a győztes utazék Párizsba. Amennyiben a zürichi hír igaznak bizonyulna, akkor máris biztosra vehető, hogy Argentína visszalép, mert azazal a feltétellel jelentkezett, hogy selejtező nélkül jöhessen a döntő küzdelmekre, Párizsba.

Az ország legjobb teniszesei a brassói IAR-ban játszanak. Brassóból jelentik: A fővárosi Dohertyben játszó országos bajnok Caralulsi állást kapott a brassói IAR-gyárban és így a jövőben a repülőgépgyári egyesület színeiben fog játszani. Az IAR, amelynek ma is kiváló játékosai vannak — többek között a két Badin — a jövőben az ország legerősebb teniszegyesületei közé fog tartozni.

FC RAPID—VICTORIA barátságos mérkőzés lesz hétfőn délután fél 2 órai kezdettel Kolozsváron. A kolozsvári csapat vezetője pénteken megállapodott a bucaresti egyesület vezetőjével, mely szerint a Nagybanjáról visszatérő vasutascsapat hétfőn Fevánsmérkőzést játszik a Victorriával.

Magyarország nem vesz részt a Russel Cup vívőküzdőben. Beszámoltunk arról, hogy Russel amerikai vívóbarát a Davis Cup mintájára a vívők számára Russel Cup-ot alapított. A versenyeket a Nemzetközi Vívőszövetség külön erre a célra alapított bizottsága rendezti. A küzdelmekkel kapcsolatban a magyar vívőszövetség elhatározta, hogy abban nem vesz — anyagi nehézségek miatt — részt.

Két Sárosi a Ferencvárosban! Sárosi III, Sárosi György dr öccse hosszas tárgyalások után a Ferencvároshoz szerződött. Sárosi Béla játéktudásával kapcsolatban különbözők a vélemények. Egyesek szerint megvan benne mindaz, mint bátyjában — amit egy jó játékosnak tudnia kell. Nem lehetetlen, hogy Sárosi III már rövidesen bemutatkozik bátyja csapatában. Hogy milyen helyen fog játszani, nem lehet tudni. A Ferencváros vezetői a középfedezet kérdését szeretnék vele megoldani.

Szörmék

legolcsóbb beszerzési forrása

Mandelbaum szücsnél

Calea Regele Ferdinand 20.

SZÍNHÁZ·FILM·MŰVÉSZET

Különös szerelem

Steve Passeur világhírű színműve a Különös szerelem igazi eseménye az idei szezonnak. Ez a darab a maga izgalmas cselekményével, érdekes alakjaival és főleg szenzációs, teljesen újszerű problémájával a legújabb és legfontosabb színpadi sikerek közé tartozik. A neves francia író darabja olyan szenvedélyeket és típusokat vetít a színpadra, amelyek a néző képzeletét annyira felcsigázzák és állandó feszültségben tartják, hogy a közönség mindvégig visszafojtott lélekzettel és elszoruló torokkal figyeli a nagyszerű dráma kibontakozását.

A Különös szerelem olyan darab, amelyről sokat fognak beszélni, sokat fognak rajta vitatkozni és amelyet mindenkinek meg kell néznie, akit érdekelnek a hiteltelenségig fel-fokozott rendkívüli események, a tiszta nem-szerelem iradalm és az olyan nagygyógy művészi teljesítmények, amelyenélre csak ritkán adódik alkalom.

Sidy Thal közbeeső vendégjátéka miatt hétfőn és kedden este kerül újra színre a Különös szerelem.

Vasárnap délután fél 7-kor: Delila

Molnár Ferenc ragyogó, igen nagy sikert aratott vígjátéka, vasárnap délután kivételesen fél 7-kor kerül színre. A vígjáték főszerepe-

peit ezúttal Erényi Böske, Fényes Alice, Mézáros Béla, Deésy Jenő (csapos), Tóth Elek, Szabados Árpád és Rajnai Sándor alakítják.

Sidy Thal vendégjátéka

— Leszállították a földszinti jegyek árát —

A közönség köréből érkezett számos azon panaszra, hogy a Sidy Thal előadások jegyeinek ára egy kicsit magas, özméllel közölhetjük, hogy a szombati és vasárnapi vendégjáték jegyeinek árát leszállították a színház premier helyeinek árára. Maga Sidy Thal, a kitűnő művész volt az, aki ezt szorgalmazta, kijelentvén, hogy fontosabb számára az erkölcsi siker, mint az anyagi, ha ezzel a turnéval kapcsolatban sokkal hatalmasabb kiadásai vannak a társulatnak, mint az eddigiekkel voltak, mert több mint hatvan személy élkezik ezúttal 3 külön vagyonban és saját díszleteiket, amelyekkel Bukarestben so-

rozatos előadásokban játszották a két híres darabot, azokat is magukkal hozzák.

Szombaton este Solem Alajchem világhírű zenés színjátéka, A kincs kerül színre, vasárnap este pedig — bucsuloadásul — ugyan-csak Solem Alajchem egy kiváló műveje, amelyet I. Sternberg a hírneves rendező rendezett — a Színház lángokban ke ül színpad-ra. Tegnap első híradásunka, hogy a jegyek árát leszállították, olyan tömegesen váltották a jegyeket ezekre az előadásokra, hogy minden valószínűség szerint az előadások napján már nem lesz jegy kapható a pénztárnál.

A SZÍNHÁZ HETI MÜSORA:

Szombat d. u. 4: Solness építőmester. Ifjúsági előadás, kizárólag az iskolák részére.)

este 9: Sidy Thal jiddis társulatának vendégjátéka: A kincs. (Solem Alajchem zenés vígjátéka.)

Vasárnap d. u. 4: Sidy Thal társulatának vendégjátéka.

d. u. fél 7: Delila (Molnár Ferenc óriási sikerű vígjátéka, rendes helyarákkal, a premier diadalmas szereposztásában.)

este 9: Sidy Thal társulatának bucsuloadása: Színház lángokban. (I. Sternberg grandiózus revüje. Max Halm zenéjével.)

Hétfő fél 9: Különös szerelem. (Rendes hétfő 11. Irodalmi bérlet 6. sz.)

A ROMÁN OPERA MÜSORA:

Szombat, november 6 (iskolai matiné): Cigánybáró.

Vasárnap, november 7 (este): Parasztszoborlet és Bajazzók.

Hétfő, november 8: Vigözvegy.

Szerda, november 10: Fidelio.

Péntek, november 12: Három a kislány.

Vasárnap, november 14 (matiné): Három a kislány.

Hétfő, november 15: Enescu hegedűhangversenye.

Szerda, november 17: Faust és Valpurgi éjszakák. (A. Tripón tenorista fellépésével.)

ROYAL MOZGÓ MÜSORA:

Ma egy rendkívüli esemény színhelye lesz! A francia filmgyártás gyöngyének bemutatója! A vörös éjszakák. Tolstoj „Élő halott” című regényének filmváltozata. Signoret utolsó filmje. Partnerai: Victor Francen, Gaby Morlay. Journal.

CAPITOL MOZGÓ MÜSORA:

Világsiker! Egy asszony különös története, az Angyal. Marlene Dietrich az asszony, Herbert Marshall a férj és Melvyn Douglas a szerető. Irta: Lengyel Menyhért. Rendezte: Lubitch Ernő. Jegyek elővételben. Számozott helyek.

SELEKT MOZGÓ MÜSORA:

Csütörtök, péntek, szombat, vasárnap A franciák szolgálatában. Napjaink legizgalmasabb kémfilmje. A francia filmgyártás remeke. Főszerepekben: Edwige Feuillere és Erich v. Stroheim.

URANIA MOZGÓ MÜSORA:

Péntek, szombat, vasárnap: Borzalomak völgye. Csodás felvételi, érdekes tartalmu színes film, főszerepekben: Pat O'Brien és Ann Sheridan.

MUNKÁS MOZGÓ MÜSORA:

Péntek, szombat és vasárnap 3, 6 és 9 órakor: A rejtelmes India. Monumentális filmröpláma. Fősz.: Roland Colman és Loretta Young. II. Igy végződik egy szerelem. Társadalmi dráma. Fősz.: Willy Forst és Paula Wesell. III. Színes Silly Simhonie.

ארטה. כשר

bodegámat áthelyeztem a Str. Azilul de Noapte 12 sz. alá (Teatru Regina mögött). Ugyanott egy elegáns, tiszta vendéglőt nyitottam. Olcsó árak, pontos kiszolgálás. Szíves pártfogását kéri J. GELBSTEIN (volt Bodega Postei, Bucuresti.)

200 ezer lej

kézpénzgaranciával fiatal munkakerő Erdély területén komoly képviselőletet, vagy lerakatot keres. Kisebrentabilis üzembe egy esetleges betársulás lehetséges. Ajánlatokat: „Sokéves praxis” jellegre a kiadói hivatal továbbít.

Manelusen melléklettel

„BNÉ ASER”

„בני אשר” Zsidó szertartási rituális szabályok kézikönyve, Sulchan Aruch kivonata magyar fordításban minden zsidó házbán nélkülözhetetlen, 30 lej bélyeg beklüldése ellenében portmentesen kapható Rosenzweig Anton könyvkereskedésében CLUJ. Tekintélyes ortodox és neolog rabbik elismeréssel nyilatkoznak e könyvről

A Zsidó...
nak...
hatásu...
Jenő,
lasztot...
kü jel...
ban kö...

Nem tisztu...
nem 19 eszte...
tunk alkotmá...
szüntették a...
datlan korsza...
kot jelent ez...
tében, mert...
demokráciát,
addig senki i...
közéletén belt...

A legutóbbi...
közgyűlésnek...
tömege és az...
zások igazoltá...
nak értékei v...
fel kell kutató...
munkába kell...
érdekében. Ez...
tékekkel kell...
gépzetet, ame...
társadalmi és...

Hiszem, hog...
dig csupán a...
ban volt látha...
ban nyilvánul...
áránt is. Hisze...
fel a gyűlései...
önvédelem szü...
a mi fiataljai...
képzett iparos...
do középosztá...
előgárdája, mi...
és áldozatosan...
metlen és hála...
nehezebb, áldo...
Itt vannak a...
először jelenne...
letében és ber...
fehérszál-öss...
tisztaságra, tor...
zsidó gyermeke...
házait, minden...
párttagságot és...
lozsvári zsidó...

A meginduló...
retes csoportja...
iparosok voltak...
érett generáció...
párt mögé. M...
keresztül kitar...
jával, tartják...
hogy messze a...
do nemzeti érd...
aszt is, hogy cs...
minden összefo...
súlyozza az áll...
venciót. Ha az...
kacszközöket be...
rendelkezésére...
minden társoga...
ezt csak egy en...
Ha mi ezen h...
lé a jómódu k...
juk, akkor a m...
mi és anyagi e...
tel neki juttató...
Hogy pedig a m...
eleddigi távolma...
oka, hogy nem...
tattuk meg neki...
tást végzett ez...
ka, hogy csupa...
ifju, nő, iparos...
pártegységbe és...
megállapítható...
ennek a munká...
Hittel hisszük...
és Bánát többi...
ni magukra. B...
fornak az ener...
véges-végig meg...
rosi csoportok é...

A Zsidó Párt feladatai a zsidó néptömegek szolgálatában

Dr. Kertész Jenő a kolozsvári párttagozat elnökének beszéde

A Zsidó Párt kolozsvári tagozatának vasárnapi közgyűlésén nagyhatalú beszédet tartott dr. Kertész Jenő, a tagozat újonnan megválasztott elnöke. A beszéd közérdeklő jelentőségű lévén, az alábbiakban közöljük annak szövegét:

Nem tisztujtó közgyűlést tartunk, hanem 19 esztendő óta végre először választunk alkotmányosan vezetőséget és megszüntettük a felülről jövő kinevezések áldatlan korszakát. Új szellemet és korszakot jelent ez az erdélyi zsidó tömegek életében, mert behoztuk a közéletbe azt a demokráciát, amelyet nem követelheink addig senki idegentől, amíg a magunk közéletén belül meg nem teremtettük.

A legutóbbi népgyűlésnek és a mostani közgyűlésnek szervezetsége, impozáns tömege és az itt elhangzott megnyilatkozások igazolták, hogy az erdélyi zsidóság értékei vannak. Ezeket az értékeket fel kell kutatnunk, ki kell termelnünk és munkába kell állítanunk őket a közösség érdekében. Ezekkel az emberi és zsidó értékekkel kell, hogy megteremtjük azt a gépezetet, amely megoldásra képes minden társadalmi és politikai kérdésben.

Hiszem, hogy ez a lelkesedés, amely eddig csupán a zsidó alapok körüli munkában volt látható, legalább is oly arányban nyilvánul meg a Zsidó Párt munkájára árant is. Hiszen százak és százak vonultak fel a gyűléseinkre, hitet téve egy harcoss önvédelem szükségessége mellett. Hiszen a mi fiataljaink, kitűnő intellektusaink, képzett iparosaink és asszonyaink, a zsidó középosztály jellemzően magabiztos előgárdája, mind, mind lelkesen, szívesen és áldozatosan vesz részt a kezdet kényelmetlen és hálátlan munkájában és egyre nehezebb, áldozatosabb munkát követel.

Itt vannak a mi drága nőink. 19 év után először jelennek meg a zsidó gáluth közéletében és berendezik a párthelyiséget, fehérasztal-összejeveleteket rendeznek, tisztaságra, tornára tanítják a perifériák zsidó gyermekeit és végig járják a város házait, minden mezüzénél bekopogtatnak, párttagságot és könyvet kérve az első kolozsvári zsidó népkönyvtár részére.

A meginduló zsidó közélet harmadik igéretes csoportja a mi iparos szektorunk. Az iparosok voltak az első az ugynevezett érett generációból, akik felsorakoztak a párt mögé. Minden vészen és nehézségen keresztül kitartanak kezük nehéz munkájával, tartják a frontot. Ezek tudják, hogy messze a szakmai érdekeken túl zsidó nemzeti érdekeik is vannak, de tudják azt is, hogy csakis a zsidó egészség, ennek minden összeforrot értéke kell hogy ellensúlyozza az államilag támogatott konkurenciát. Ha az állam tőkét és modern munkaeszközöket bocsájt többségi kollégáik rendelkezésére, akkor ők is elvárhatnak minden támogatást a zsidó közösségtől és ezt csak egy erős párt képes megtenni.

Ha mi ezen három pompás csoport mellett a jómódu középosztályt is bekapcsoljuk, akkor a mi pártunk erkölcsi, szellemi és anyagi ereje képes lesz a sors által neki juttatott feladatot megoldani. Hogy pedig a mi jómódu középosztályunk eleddig távolmaradt, annak részben az is oka, hogy nem keressük fel őket, nem mutattuk meg nekik, hogy milyen mély szántást végzett ez közel másfélszáz éves munka, hogy csupán Kolozsvárt másfélszer tíz, nő, iparos, apró egzisztencia tömörült pártgyűlésbe és hogy optimizmus nélkül megállapítható: határozottan biztatók ennek a munkának a kilátásai.

Hittel hisszük, hogy 19 év után Erdély és Bánát többi városai sem fognak várni magukra. Bizonyára egyidejűleg már forrnak az energiák és pár héten belül véges-végig megalakulnak a megyei és városi csoportok és ezeknek a párttagok vok-

saival megválasztott vezetőségeik, hogy a legrövidebb időn belül a választott helyi vezetőségek útján összehívható legyen a tartományi kongresszus.

19 év után az első választásokon alapuló tartományi kongresszus, amely végre leszegezheti a párt gyakorlati programját és ezzel magához ragadja a kezdeményezést az országos központ felé is. Szeretném, ha javaslataim nem csak a kolozsvári tagozatnak lennének a programpontjai, hanem alapul szolgálnának a tartományi és központi szervek számára is.

Szünjenek meg azonban a szónoklatok: jöjjenek a tettek. Tenni kell végre valamit az ifjúság átrétegesítésének kérdésében. A ránkényszerített egészségtelen társadalmi rétegződésen mi magunk kell, hogy segítsünk. Hogy lehet azonban orvosozni a betegséget, ha a betegséget magát nem ismerjük? Komoly diagnózisunk sincs még! Pedig tudnunk kell, hogy hányan vagyunk, kik vagyunk, mik vagyunk vagyoniilag és szellemileg. Mivé lehetünk és hogyan? Milyen szellemi és anyagi eszközökkel? Gyönyörű, de nehéz komplexum ez, hiszen az első kérdésre sem tudunk válaszolni és a statisztikai hivatal igazgatója azt a szenzációt robbantotta ki, hogy hányan is vagyunk mi Romániában. Rólunk ugynevezett „összetartó és szervezett” népről meséket és csodákat olvashatunk a szélsőjobboldali, sőt a középpártok lapjaiban is. Bizonyára el sem hiszik felkészültségünk hiányosságát.

Egyszóval társadalomkutatás! Hívják ezt akár szociográfiai felvételezésnek, ez a munka, amely minden művelt nemzet legilletékesebb rétegének leghatásosabb kulturfeladata már évtizedek óta. Mi még meg sem kezdettük és csupán 3-4 intellektuális gócpont lelkes és válogatott fiatalja készülődik, hogy megállapítsa legutóbbi irányait és kereteit ennek a munkának. A mi tehetséges és áldozatos fiataljaink készenlétben állanak, hogy ehhez a hallatlanul nehéz, sok szellemi és anyagi erőfeszítést igénylő munkához hozzá kezdjenek. Ki patronálhatja illetékesebben ezt a munkát, mint a zsidó közélet, a zsidó sorsot irányító Párt? Csakis ezen adatok alapján lehet intézményesen és racionalizáltan hozzáfogni az öntudatosított ezekreknak és tízezreknek az irányításához. Csak így fogjuk tudni bevinni a mi tömegeinket intézményeinkbe.

Hadd fejlődjenek ugrásszerűen és a kor szükségleteinek megfelelően a mi, a kor parancsoló szavával lépést nem tartó, intézményeink. Teljenek meg szociális és kulturális tartalommal oly mértékben, ahogy a szükségletek kívánják. Ebben a munkában állanak majd rendelkezésükre az öntudatosított és áldozatkészre nevelt párttagok ezrei.

Racionalizálni, egységesíteni intézményeinket, amely a diasporát jellemző partikularizmus betegségében szenvednek! Nem akar a párt az intézmények autonóm vezetésébe beleszólni, csupán tudatos és áldozatkész ezreket és tízezreket akar azok segítségére küldeni.

Új intézményeket kell létesíteni az új szükségletek kielégítésére.

Csupán a társadalomkutatás eredményei alapján leszünk képesek a kisiparos kérdés körül elvégzendő munka kereteit is kidolgozni. Egyelőre csak annyit: a szövetkezeti mozgalom hőskorszakában élünk és ha nem kapcsolódunk be megfelelő módon, a rohanó idő kerekai alá kerülünk. Nem lehet a modern kapitalista termeléssel és a szövetkezetek gigantikus láncolatával szemben a tökeszegény és szervezetlen kisipart a kiskereskedelmet tartani.

Egy ilyen vázlatból is láthatjuk, hogy mi a mi programunk és a pártszervezet egyes bizottságainak mily munkát kell végrehajtani, ha azt akarjuk, hogy eredményt is produkáljunk, ha azt akarjuk,

Excelsior
100% zsíros ételzsír

Az EXCELSIOR
nem tartalmaz sem vizet, sem más idegen anyagot, mely avasodást idézhetne elő. Ideális zsír, sütemények, bármilyen sült és halak elkészítéséhez.

Kapható minden nagyobb élelmiszer üzletben.

SÜTÉSHEZ ÉS FŐZÉSHEZ

hogy az öntudatra ébredt tízezres tömegű kisegzisztenciák el ne söpörjék az alkalmatlanná vált pártszervezetet.

Csakis ezt a gyakorlati munkát, irányítást lendületesen végző szervezet jogosult magát Zsidó Pártnak nevezni. A mi pártunk nem a hatalom megszerzésének és megerősítésének gépezete, sem a különböző világszemléletek, vagy személyi csoportok érdekeit szolgálja, amint ezt egyes többségi pártoknál látjuk, hanem a zsidó összeség közéleti gépezete, amelyben nyilvánul közéletünk és megvalósul defenzívánk.

Nem lehet tehát a Zsidó Párt csupán egy esetről-esetre funkcionáló ugynevezett

valasztás gépezete, hanem az életet, hosszú évek sok ezer hétköznapijaink gondját, szükségleteit, ideáljait szolgáló állandó szervezet. Nem kised csoportokkal, személyek köré csoportosuló gárdákkal, hanem az áldozatos ifjak, nők, férfiak, intellektuelek, iparosok, kereskedők, kisemberek és jómóduak tízezreivel. Ez kell, hogy legyen a Zsidó Párt.

Reális munkaprogram, reális költségvetés, áldozatos, megszervezett és foglalkoztatott tízezerei: ezek lebegjenek minden öntudatos zsidó kisebbségi polgár szemében, mert a bajok és szükségletek realizálása erre kötelez.

Tiltakoztak a nagyváradi magánalkalmazottak az Ugir és Pop Valér megegyezése ellen

A megegyezés protekciós munkaközvetítést jelent

Oradea, november 5. Szerdán este a Magánalkalmazottak Szakszervezete gyűlést tartott a Tache Ionescu uccai Munkásotthonban. Márkus Lajos alelnök nyitotta meg a gyűlést s bejelentette, hogy annak legfontosabb napirendi pontja a fokozódó drágaság s ezzel párhuzamosan a fizetések emelésének a kérdése.

Az egyre fokozódó drágaság

Márkus Lajos alelnök a drágaság kérdését ismertette. Rámutatott arra, hogy az árak növekedése szükségessé teszi, hogy a fizetésrendezések érdekében mozgalmat indítsanak. A megfelelő mozgalmat azonban csak akkor indíthatják meg, ha a Magánalkalmazottak Szakszervezetének taglétszáma megfelelő módon növekszik!

Megegyezés az Ugir és Pop Valér között

Több felszólalás hangzott el azzal a megjegyzéssel kapcsolatban, amely a nemzeti munkavédelmi törvény gyakorlati alkalmazása ügyében jött létre Pop Valér miniszter és az UGIR között.

— Ez a megegyezés — jelentették ki többen, — a tisztviselők és magánalkalmazottak érdekeit sérti s a kisebbségi tisztviselőt megfosztja attól a lehetőségtől, hogy megfelelő módon elhelyezkedhesék.

Az UGIR keretében létesült „elhelyező bizottság” a protekciósak munkaközvetítője lesz, aminek hasznát nem veszi, a csupán saját tudására támaszkodó magánalkalmazott.

Az ülés alkalmával hangoztatták, hogy a Magánalkalmazottak Szakszervezete azon az állásponton van, hogy a nemzeti munkavédelmi törvényt abban az értelemben alkalmazzák, amely szerint minden itt élő állampolgárnak egyenlő jogai vannak.

Vita tárgyát képezte az UGIR és a Pop Valér féle megegyezésnek ama pontja, amely megfosztja a magánalkalmazottat az álláscsere jogától. Ez a megállapodás antiszociális és törvényellenes.

A Szakszervezet ebben az ügyben egyébként a Federációt szólítja fel, hogy nagyarányú mozgalmat indítson. Az országos akciónak bizonyára meg lesz a kellő eredménye.

A gyűlés végül Izrael Jakab felszólalásával, — amelyben lelkes munkára serkentette a tagokat, — véget is ért.

Kövacs: A néma forradalom, füzve 130 lei, kötve 158 lei, Előki: Futóhomok, kötve 158 lei, Lajtor: Jaurés, a béke hőse, 33 lei, Lajtor: Dialektika 40 lei, Hlyés: Puszták népe füzve 119 lei, kötve 158 lei, Szabó Tardó helyzet, füzve 119 lei, Lepagenál Cluj. Postán utánvétellel. Kéje az új önyvek jegyzékét.

SZET

em

s szellem olyan darab, ak beszélni, sokat fognak amelyet mindenkinek meg kelnek a hitetlenségig fel események, a tiszta ne és az olyan tagyogó mű amilyenekre csak ritkán

eső vendégjátéka miatt te kerül újra színre a Kü-

él 7-kor:

Böske, Fényes Alice, M. Jenő (csapos), Tóth Elek, Rajnai Sándor alakítják.

Játéka

rát — an játszották a két híres magukkal hozzák.

Solem Alajchem világhírű kincs kerül színre, vasár-bucsuelőadásul — ugyanem egy kiváló „levíje, — eg a hírneves rendező renz lángokban ke ül szinpad adásunk-a, hogy a jegyek olyan tömegesen váltották az előadásokra, hogy minzant az előadások napján kapható a pénztá-nál.

MOZGÓ MUSORA:

vasárnap: gy. Csodás felvételi, ér- a színes film, főszerepek- en és Ann Sheridan.

MOZGÓ MUSORA:

or vasárnap or: A rejtelmes India. Mo- dráma. Fősz.: Roland etta Young. II. Így végző- em. Társadalmi dráma. Forst és Paula Wesell, y Simhonie.

הטרה

yeztem a Str. Azilul de (Teatru Regina mögött). egáns, tiszta vendéglőt árok, pontos kiszolgálás. sát kéri J. GELBSTEIN Postei, Bucuresti.)

ezer lej

nciával fiatal munka- rületén komoly képvis- erakatot keres. Kisebb embe egy esetleges be- tesés. Ajánlatokat: xis” jellegre a kiadó- tal továbbít.

usen melléklettel

É ASER"

ási rituális szabályok úchán Aruch kivonata itásban minden zsidó lőzhetetlen. 30 lej bé- se ellenében portlen- tő Rosenzweig Anton reskedésében CLUJ.

rtodox és neolog rabbik ylatkoznak e könyvről

Három zsidó szobatudós

Egy fantáziában, szívben és művészi fel-fogásban kinemesült palesztinai grafikusunk, Slomo Jedidja-Seelenfreund megrajzolta a peszachi Haggadát a maga egyéni felfogása szerint és a valóságához legközelebb álló illusztrációkkal és e sorok íróját tisztelte meg, hogy az ősi népkönyvhöz és a képek méltóságára előzőt írjon.

Szívesen és könnyen vállal az ember ilyen-únt és csak amikor megcsinálásra kerül sor, tomyosúnak eleje az akadályok, ezuttal főleg tárgyak. A városban nincs zsidó könyvtár, amely anyagot adhatna ilyen munkához. Szerencsére vannak azonban zsidó emberek, csendben dolgozók, napi elfoglaltságuk után népiünk ismeret-kincsét vizsgáló, történetünk sorsába, régi irodalmunk mélységeibe lehatolók. Nem hangos emberek, csak a kiválasztott kevesek tudnak róluk. A miértségek jut az ember eszébe a kentről és erdőről. „Miért van csend a kertben és zuga az erdőben? A kert hallgat, mert gyümölcsöt terem, az erdő lármázik, mert senkinek nincs haszna a terméséből”.

Három embert kerestem fel, három típust, akik a létezésükkel adnak és hatnak. „Sie wirken mit dem was sie sind”. A zsidó történelem és Irás rajongói, egyben filozófusai, akik a népi megnyilatkozások mélyére szeretnek lehatolni, napról-napra tökéletesbül szellemek; az ember önmagát becüli, ha érintkezésbe jut velük.

Klein Jakabot kerestem fellelőszőr. Nem régóta lakik Kolozsváron, előbbi pátriájában, Hunyadon is keveset lakott, mozgó, utazgató zsidó típus, mindig is azt csodáltam benne, hogy idegenben és utközben hogyan tudott felhalmozni annyi tudást, talmudból, történelemből, matematikából és a Biblia exegéziséből, mennyire járatos a modern zsidó irodalomban és politikában.

Velezületett és szerzett javak ezek nála, az bizonyos. Apja, mesze vidéken híres talmud chochom Nagymihályon, igaz askenáz a régi fajtaból még; jómódu, sokat dolgozó vaskereskedő, hajnalban két ma is, nyolcvan egypénnyű éves korában. „Sachrisz” előtt nap-nap után az év minden szakában alámerül a folyóban; Tóra és hagyomány életének kerete és tartalma, de érdeklődése azon tud kiterjed mindenre, ami a zsidó népet fejlődése során előbbrevitte, vagy visszavetette.

Klein Jakab — azt mondják — hűséges kópója apjának, persze modernebb kiadásban. Vállas, elmélyülő, komoly, üzletiekben szolid és kötelességtudó. A szalonban, ahová bevezet, még az ünnepnek az illataterjeng: eszrog és birsalmaszag. Cham'e vó'echne pikchin — mondja a Talmuddal — ami azt jelenti, hogy bor és virágillat okossá teszi az embert.

Es máris egy „jó szót” tudok meg tőle. — Miért mondjuk mi zsidók koccintáskor „löchajim!” — szószerint — „az életre”? Mert a Talmud egy másik helyén olvassuk: „A bor nem teremődött másért, csak a gyászolót vigasztalására”. Régi zsidó szokás szerint a gyászolók, amikor a temetőből hazajöttek, pár korty bort isznak, hogy ocsudjanak tompultságukból. Ezért, ha más alkalomból iszunk, megkülönböztetésül „az életre” koccintunk.

Ami jókívánság is egyben.

Bemegyünk a dolgozószobába. Végig a falak mentén könyvszekrények és könyvespolok. Csupa értékes könyv. A tudomány és iraszművészet vitaminjai. Vannak sorozatok, hogy a szellem salakja nem tudna megállni mellettük. Főképp biblia-kritikai művek:

Elegáns szörmebundák, gallérok,

valamint bundaátalakítások a legújabb bécsi modellek szerint szezon előtti árban a legolcsóbban

BIXENSPANNER

szörmeszalomban Csal. Regula Ferdinánd 3.

szorgalom, a logika, a Szentírás ismeretének és megbecsülésének remekei.

Valamelyik ünnepi napon a Dávid uccai „Ohel Mose” templomban, amely szertartásban, előjáróiban és talán közönségében is a chaszidizmus felé orientálódik, „hallel”-ima közben taps zugott fel.

Szomszédom megfigyelte, hogy az első sorokban ülő Klein Jakab is tapsol.

— Különös! Ilyen komoly, képzett askená ember, ennyire fel tudjon buzdulni! — mondja.

En épp így csodálkoztam pár évvel ezelőtt Padovában egy péntek este, amikor a templomban, a rendes istentisztelet vége felé, az egész közönség a „Jigdalit” énekelte szépen, felkesen. Mint egyetlen toponkból jött az indulószéri dal és öreg egyetemai tanárok, (megtudtam: az egyik a fizika professzora volt) tapsoltak, himbálóztak, szinte táncoltak.

De ha kicsit gondolkozok az ember, nem csodálja az efajta jelenséget. Aki kritikai lelkülettel megmaradt, vagy visszatért a néphez, az sokkal hűségesebb és érziületében megbízhatóbb, mint aki mindent úgy fogad el, ahogy kapja.

Kár, hogy Klein Jakab megint elutazott. Ha itt lenne, bizonyára ezt is megvilágítaná egy szép talmudi példázattal, vagy akár egy chaszidikus mondással.

Dr Pollák Sándor más és mégis ugyanaz. Egyik nagybátyja nem is olyan messze még, a múlt század második felének elején, reb Hillel Lichtenstein, két évig Kolozsvár rabbi-ja volt, akit innen a gyulafehérvári országos rabbi intrikáira és rendelkezése után — csendörökkel a város határára toloncoltak. Atközödo, nemes haragtól fűtött Kraft-mensch volt, vörös szakállal és áttetsző bőrrel; az akkori ideológiai ortodox-neolog harcban próféciás lendülettel követelte intézményben és magáreléletben a hagyományok uralmát. Amikor átlépte a város határát — így beszél az öreg kolozsváriak — nagy elkeseredetten kimondta az átkot, hogy ebből a városból ne kerüljön ki „talmud chochom”, bölcs tanítvány, büntetésül, mert nem akadályozták meg a szégyent, hogy valakit azért parancsoljanak ki egy községből, mert Izraelt apái szellemében akarta vezetni!

Amikor ezt hallottam, az ügy teljes tisztázása érdekében megkérdeztem informátoromat, kit kell érteni talmud chochom, azt-e, aki állandóan tanul, vagy aki éleseszül: „maszmidot”, vagy „lut”? Az öreg habozás nélkül felelt.

— Csak természetes, hogy az a talmud chochom, aki tanul, nem pedig aki „jó tud tanulni”, de nem teszi. Ki a tolvaj, aki lopni tud, vagy aki lop?

Lichtenstein rabbi átka — úgy mondják a rosz nyelvek — fogott, mert ebben a városban, az ország egyik legnagyobb zsidó közösségében afféle „maszmed” gyéren akad és nem tudott kialakulni olyan ortodox kultúrélet, mint akár a közeli Váradon, vagy a távolabbi Szatmáron és Szigeten.

Hillel Lichtenstein kritikai természet volt a legjavából, aki soha egyéni érvényesülést nem keresett. Ahogy innen száműzték, bejárta az ország zsidó telepeit és gyűjtö predikációiban bírálta, támadta az elzsidótlantó mindenféle irányzatot, a Mendelsohn-féle németesítést, a haszkála modernizálását, a régi szokások elhagyását, az asszonyok „saját haját”, a krávéházi viziteket, a bet hamidras, a templom elhanyagolását.

Emlékszem, megboldogult apám hányszor mondta, amikor néhány pofon kíséretében megmoralizált:

— Kár hogy még sokára fogod megérteni reb Hillel. Majd akkor megtudod, mit érdemelsz!

Amikor megértettem reb Hillel könyveit, az élet sokféle utjának kipróbálása után, be is láttam sokban a lángoló kritikusk igazát.

Dr Pollák Sándor földi javakat aligha örökölt, kritikát annál is inkább. Kolozsvár közösségi életének, a hitközösgének és a népi nek nem volt egy időben minden dudvát gyomláni akaró szorgosabb kritikusa, mint ő. Cikkekben, előjáróságai felszólalásokban bírálta hol a szakadás tendenciáit, hol a szakadárokat, máskor meg a „klikket” szidta és „tisztá helyzetet” követelt.

Pár éve nem halljuk, nem olvassuk a kritikáit.

Még ma megyek a COLECTURA OFICIALĂ Sorsjegyárudához és megváltom ui sorsjegyemet

Ime egy határozott ember. Tudja, hogy minden halogatás káros. Forduljon a falusi postahivatalokhoz, vagy a Hivatalos Sorsjegyáruda fiókjaihoz, ahol vásárolhat sorsjegyet, hogy résztvehessen a

15 sorsjáték I. osztályának a húzásán, amely NOVEMBER 15.-én lesz.

COLECTURA OFICIALĂ S.A. OFICIILOR RURALE P.T.T.

Helyi cím: Colectura Oficială Str. Reg. Maria 46.

Pollák Sándor áttette legegényebb képességének színterét más területre. Biblia-kritikus lett. Az előd kritizálta azokat, akik el-távolodtak a Bibliától, az utód kritizálja azokat, akik avatatlannul hozzányulnak a Bibliához. Megdöbbenő szorgalommal gyűjti az adatokat, véleményeket és ellenvéleményeket, az összehasonlító régészet teóriáit, hogy kimutassa, mennyire leghelytállóbbak, tehát legigazabbak a Biblia történeti adatai. A jegyzetei, a kéziratai vastag kötetekre rugnak. Ujabbban a probléma foglalkoztatja: mi a mózesi morál alapja és meggyőzően bizonyítja, hogy az egyszerűség.

Megemlítek előtte egy aktuális helyi közügyet. Szomorúan mosolyog.

— Nézze — és egy halom könyvre mutat — ezekből dolgozom. Ejszaka tanaitokkal álmodom, egy-egy bizonytalan kérdés megoldása sokszor nyugtalanít, sőt meggyötör. Más a világlképem most, mint valaha.

Persze, nem érdeklik őt csak egészen nagy történések, amik már a história köréit érintik. Amikor a palesztinai felosztás terve felbukkant, leült és cikket írt az Uj Keletnek. A cikkek felfogásban, szempontban és előadásban történeti levegője volt. Ma is beszél-nek róla.

Pollák Sándor más ember lett — mondják. Dehogy! Ugyanaz ő most is, csak megtalálta az egyéniségének, a természetének való ki-elhétési terepnumot.

Elődeink egyiptomi életéhez, a tanaitak első generációjának politikai és szellemi mozgalmához érdekes adalékok tudok meg dr Polláktól.

— Eh! Ahogy én magát ismerem, maga ezeket ügysem fogja úgy felhasználni, ahogy azt én gondolom!

Már előre kritizál. De ha kissé gondolkodom, igazat kell adnom neki.

Reb Sájé Schwarcz. Szakállas ősz tudós, a Lupsában, a templomok körül lehet látni leginkább. Pipás nyugodt ember, széles homlokáról leolvasható a világszemlélete.

Soha rabbi nem volt az őregur, sem hitközösgéi funkcionárius. Beregzásról került ide, ipari és kereskedelmi alkalmazott volt, majd kereskedő, aztán, ahogy ez minden zsidó kisegyszociációhoz illik, tönkrement. Leesett, felkelt, tovább vitte, megint felhős lett felette az ég, de ő mindig talált egy rést a felhőfószlányok között és meglátta a csillagot.

Ilyen természet reb Sájé. A világot nem a társadalom muló alakulásai szerint itéli meg, ő felnéz a csillagokba és pedig nem is szimbolikusan. Amikor eljöttem hozzá, az ágyról tápászzkodott fel és szunditással zavartam, nem nehezelt. Pipája parázsát felpiszkálta, a szerszám egy kicsit szörtyögött szippantás közben, aztán az őregur a fekete könyvszek-

rényhez ment, hogy kikeresse Eljáhu Askenazi művét, amit ez a tizenhetedik században tett közzé, okos kritikai munka. Ő sem volt pap, egyszerű könyvnyomtató volt, valahol Szalonikiben, vagy Amszterdamban, lehet mind a két városban, az ilyen vándor-népnél, mint mi, ez nem is lényeges.

Miközben reb Sájé előkotorászta a könyvet, belenéztem abba, amit olvasott, mielőtt elaludt. Őreg, sokat használt héber könyv volt, nem láttam a címlapot, csak a geometriai ábrákat és a csillagok állását derűs, nyári estén.

— Megtudom érteni magát — mondom — a mai világban legtisztább öröm ott lenne az égiek között.

Elgondolkozva nézett végig.

— Igaza van. Tiszta öröm, de nem könnyű öröm. Mert nem a képzelet, hanem a gondolat dolgozik az emberben.

Nem mondta, de világosan benne volt, hogy a csillagok világában tájékozódni nem olyan egyszerű dolog. Kritikai munka.

— De attól — teszi hozzá — lehet az ember vallásos. Mit mondom hogy lehet? Kell hogy legyen.

Ime a harmadik kritikai rajongó. Más-más típus, de a gyökereikben egybefonódnak. Az új zsidóság szelleme tisztult formájában jelentkeznek bennük: hagyomány és kritika színtézise. (sz.)

Megállapították a golfáramlat pontos vízmennyiségét

Stockholmból jelentik: Sandstroem tanár, a svéd állam hidrográfiai intézet főnöke, hónapok óta a golfáramlattal kapcsolatos kutatásokat folytat kísérleti hajóján. Az egyik legutóbbi kutatóútja igen eredményes volt. Pontos mérések alapján sikerült ugyanis megállapítania a golfáramlat vízmennyiségét. Ez a vízmennyiség olyan óriási, hogy több ezer európai folyó vízmennyiségével ér fel. A golfáramlat, amelyet Skandinávia és általában egész Európa „fűtőberendezésének” lehet tekinteni, másodpercenként 25 millió köbméter vizet sodor magával. A kutatóút egyébként igen veszélyes volt, mert a kis kísérleti hajó viharba került és kétfel kapott. A matrózok 48 óra kereszül allandóan dolgoztak a víz kiszivattyuzásán és csak így lehetett megmenteni a hajót és a tudományos kutatóeszközöket.

STERN-féle orl. kóser vendéglő Nagyváradon

Str. N. I. o. g. a. (volt Dávid ucc) 19. Orsz. szerte elismert kóser konyha, mozd. árak, gyors vevő szolgálat, az utolsó kóser konyha, kedves falak, kóser helyiség.

SZOMBAT, 1937.

— Newyork város vára a Windsor he Newyorkból jelentik: nül vára a Windsor A hatóságok kidolgozta ramját és igyekezne hercegnék az ameri mulmányozására. A népszerűségnek örve leg fogadtatást kész írják a lapok.

— Nacionalizálják zöket. Mexikóból jel rendelete a Standard nak koncesszionált nalizálását. Az intéz Cumpeche és Chiapa róteummezői nacion Selyem-gyapjúkendő

— Negyedéves Pékipari Kiállítás volt a negyedéves ugyanis különféle azonban ezeknek nem előtt sütötték. A s hék ellenére a kiáll sek voltak, aminek listából készült ke ges sütiési rendsz mentesen elsziget ket a kenyereket

— Tizennyolc mány 288 millió f hadianyagot. L Insipic nemzetvéd hogy 18 hónap 4 millió font-sterl anyagrendeléseket sítettek, 17 hadi kat észüzetet á

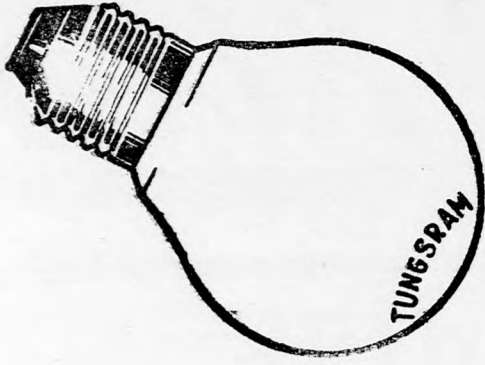
— Az archib nekelőtt az szik reggelenként éb szetes „Fene zük. Kérdezze

— A tömeg nell angol ellen kimutatta, ho Anglia terület pusztul el napo év alatt tehát t dozatot szed a A mada ak és titói a villamo szednek a köz pusztul el a g ben. Ujabban daraknak a r propellerek ez rakokra.

10 kg

Szántó

Kapható jegyzéket, kereskedés

...jó fényt öhajjt?
HASZNÁLJON
Tungram **D Duplaspirállampát**
ÉS ÁRAMFOGYASZTÁSA CSÖKKENNI FOG!

HIREK

Newyork város lakossága türelmetlenül várja a Windsor hercegi pár látogatását. Newyorkból jelentik: A lakosság türelmetlenül várja a Windsor hercegi pár látogatását. A hatóságok kidolgozták a látogatás programját és igyekeznek lehetőséget nyújtani a hercegnek az amerikai munkásviszonyok tanulmányozására. A volt angol király nagy népszerűségnek örvend Amerikában, ahol meleg fogadtatást készítenek elő számára. — írják a lapok.

Nacionalizálják a mexicói petróleummezőket. Mexikóból jelentik: Cardenas elnök elrendelte a Standard Oil of California vállalatnak koncesszióként 350.000 acre terület nacionalizálását. Az intézkedés bevezetése Tabasco, Cumpeche és Chiapas szövetségi államok petróleummezőit nacionalizálásának.

Selyem-gyapjukendő

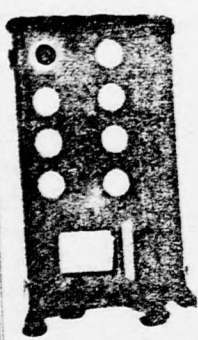
„JOLIE”-nál

Negyedéves friss kenyér. A Londoni Pékipari Kiállításnak legnagyobb szenzációja volt a negyedéves friss kenyér. Ausztráliából ugyanis különféle típusú kenyérek érkeztek, azonban ezeknek mindegyikét negyedéves ellett sütötték. A sütés óta eltelt több mint 10 hét ellenére a kiállított kenyérek teljesen frissek voltak, aminek magyarázata a különleges lisztből készült kenyérek ugyancsak különleges sütési rendszerén kívül az is, hogy légmentesen elszigetelt dobozokban tartják ezeket a kenyereket a kiállításon.

Tizennyolc hónap alatt az angol kormány 288 millió font sterling értékben rendelt hadianyagot. Londonból jelentik: Thomas Inskip nemzetvédelmi miniszter kijelentette, hogy 18 hónap alatt az angol kormány 288 millió font-sterling értékben eszközölt hadianyagrendeléseket. 26 hajóépítőműhelyt létesítettek, 17 hadianyaggyárat és 15 repülőalkat készüzetet állítottak fel.

Az arcbró célszerű ápolásához mindekelőt az szükséges, hogy bélműködésünket reggelentek éhgyomorra egy pohár természetes „Ferenc József” keserűvel elrendez-zük. Kérdezze meg orvosát.

A tömeggyilkos technika. C. M. Beadnell angol ellentengernagy egy előadásában kimutatta, hogy a modern technika csupán Anglia területén körülbelül 10.000 állatot pusztít el naponta teljesen haszontalanul, egy év alatt tehát több mint három és félmillió állatot szed az állat-, főleg a madárvilágból. A madarak és apró állatok legnagyobb pusztítója a villamosvezetékek. Rengeteg áldozatot szednek a közlekedési eszközök. Igen sok hal pusztul el a gőzhajók által bepiszkított vizekben. Ujabbban veszedelmes gyilkosa lett a madaraknak a repülőgép is. A gyorsan forgó propellernek ezer meg ezer madarat zuznak darabokra.

Sok tizezer meglegedett vevő bizonyítja, hogy **„ZEPHIR”** kályha az összes kályhák közt **a legjobb**

10 kilogram fával fűt egy normál szobát 24 órán Gyártja: **Szántó D. és Fia, Oradea**

„Elite” tüzhely kályhagyára. Kapható mindenütt. Kérjen díjtalan árjegyzéket. Képviselet: „BAKZEL” vaskereskedés Piața Mihai Viteazul No. 13.

Ismailon felavatták Ferdinánd király szobrát. Bucuresti jelentik: Ismailon fényes külsőségek között lelepték le Ferdinánd király szobrát. Az ünnepségen jelen volt Ilasievici tábornok nemzetvédelmi miniszter, Iuca, Sergiu Dimitriu, Gheorghiu örnagy légügyi főtitkár és más előkelőségek. Dionisie püspök, Atanasiu tábornok és Ilasievici miniszter méltatták Ferdinánd király érdemeit. A szoborleleplezés után átadták a forgalomnak az ismaili repülőteret.

Bezárták a lembergi műgyétemet. Lembergből jelentik: A műgyétemet a rektor utasítására bezárták a „gettó padok” miatti incidensek következtében.

Olasz-német gyarmati megegyezés létesült. Münchenből jelentik: A bajor fővárosba érkezett olasz gyarmati küldöttség megegyezést kötött a németekkel. Németország nevében von Epp tábornok írta alá az egyezményt. Az olasz kiküldöttek tegnap gyarmatügyi propagandagyűlésen vettek részt, ahol a német közönség meleg ünnepségekben üdvözlötte őket.

Újabb általános depressziót tartanak az Egyesült Államokban. Newyorkból jelentik: Mivel két nap óta nagyobb esések észlelhetők a nyersanyag- és vasuti értékpapirokban, pénzügyi körök, amelyek eleinte azt hiték, hogy egyszerű tözsdéi válságról van szó, attól tartanak, hogy általános gazdasági depresszió állt elő.

Az aranyet

bántalmakat - által-matlannak látszó - kezdeti állapotban sem szabad elhanyagolni. Azonnali Goedecke féle Anusol végbélkup kezelés sok kínos fájdalomtól menti meg.

Anusol

A pénzügyminisztérium meghosszabbította az adóhátralékok rendezésének terminusát. Bucurestiből jelentik: A pénzügyminisztérium közli, hogy az állam adósainak november hó folyamán még módjukban áll adóhátralékaikat és másnémi tartozásaikat 3 százalékos konszolidációs kölcsönkötvényekkel és adóbonokkal rendezni. Az államadósokagok likvidálására vonatkozó törvényt kivételes módon hosszabbították meg november 30-ig és ezen időpont után a minisztérium semmiféle haladékot nem fog adni, hanem minden követelést a legnagyobb szigorral készpénzben fogja behajtani.

Az igazságügyminisztérium intézkedése a választások ügyében. Bucurestiből jelentik: Sasu igazságügyminiszter értekezletre hívta össze Bucu-estbe az összes törvényeszközi elnököket és bírói felügyelőket, akiket utasításokkal fog ellátni a közeledő választásokkal és a szavazóirodák működésével kapcsolatban.

Divatosabbok, brossok, övek

„JOLIE”-nál

A hitehagyott. Molnár Ákos új regénye „A hitehagyott” (Fotunatus Imre). Tábor zsidó könyvek sorozatában, füze 106 lei, köve 158 lei. A Tábor sorozat előbbi könyvei: Schalom le. A nagy fal, (Stefan Zweig sze-int a legmonumentálisabb alkotás) kétkötetes nagy regény, füze 264 lei, köve 316 lei, Glaeser: Hazátlanok köve 158 lei, köve 158 lei, korábbi kötetek: Székely Béla: Az antiszemitizmus története (352 lap), Dubnov: A zsidóság története (368 lap), Lázár: Palesztina (248 lap, 129 kép, 4 térkép), Zarek: Mendelsohn (352 lap), stb., stb. Postán utánvétellel küldi Lepage, Cluj. Kérjen teljes Tábor, zsidótárgyu jegyzéket Lepage-tól, Cluj.

Részeg vasutas biciklázás a Q ivitel-en. Bucurestiből jelentik: Ma délelőtt a Grivitei-uton Ion A. Paulescu vonatvezető részegen jött ki egy kocsmából. Paulescu kijeztetett két asszonnyal, akiket egy férfi kísért. A vonat vezető adott pillanatban kést rántott elő és összeszurkálta a két asszonyt, Ana Tomat és Lina Staclet, valamint Mihai Gigo-e kereskedőt. Mindhármukat súlyos állapotban kórházba szállították. A vonatvezető eltűnt.

Egyórás tüntető sztrájkot tartanak a Párizskörnyéki fémipari munkások. Párizsból jelentik: A főváros környékén november 10-én fémipari munkások 1 óráss sztrájkot tartanak, hogy ezután tiltakozzanak a döntőbíró-sági eljárás lassúsága és a kollektív szerződés-ek benemertatása ellen.

A gyakran visszatérő fejfájás, szédülés és szívdobogás nagyon sok esetben megszűnik, ha napoként reggel éhgyomorra és esetleg este lefekvés előtt is egy-egy félpohárral természetes „Ferenc József” keserűvizet iszunk. Kérdezze meg orvosát.

Uj zsidótárgyu könyvek. Bericht über Palästina 1937, 463 lap, 8 térkép. Füze 252 lei. Ruppia: 30 Jahre Aufbau in Palästina 1937, 409 lap, 1 térkép, vászonkötés 315 lei. Gorton: Die Sage der Juden, 787 lap, vászonkötésben 315 lei. Postán utánvétellel küldi Lepage Cluj. Pénzbeküldve portmentesen. Kérjen „Judaica” jegyzéket Lepage-tól.

Felhívás! Megvettem Babos Géza Turdán Str. Romana 2 szám alatti vegyeskereskedését, felkérem a cég hitelezőit, hogy követeléseiket 8 napon belül ügyvédemnél Kassoviz Endre ur Turda címre bejelentésék. Reiss Béla, Turda.

Házasság. Pollák Lily Elefánt Sándorral Valea lui Mihai-on f. hó 7-én d. u. 3 órakor tartandó esküvőjére ezuton hívja meg rokona-it és jóbarátait.

Binden W. Oly (Iclod-Cluj) és Mózes Endre (Cluj) f. hó 7-én 1/2-ko- Clujon a Masaryk 2 szám alatt tartják esküvőjüket, melyre ezuton hívják meg rokonaikat, barátaitak és ismerőseiket. Minden külön értesítés helyett.

Fischer Boriska Tasnad és Róth Jakab Cluj házasságot kötöttek.

Teljesen elfojtották a paraguayi zendülést. Assumptionból jelentik: A conceptioni forradalmi megmozdulást teljesen elfojtották. A kormány ura a helyzetnek. A zendülés elfojtása alkalmából 100 ember életét vesztette.

Fehérmű, harisnya

„JOLIE”-nál

Megjelent könyvalakban Molnár: Dolia, a nagy írónak nagysikerű új színműve. (79 lej). Molnár Ferenc legutóbbi regényei: „A zöld huszár” kve 119 lej, „A zenélő angyal” kve 99 lej Lepage-nál, Cluj. Postán utánvétellel. Kérjen jegyzéket.

Móricz Zsigmond legnagyobb műve, az újabb közül: A boldog ember (köve 119 lej). Mesteri regénye ez a parasztnak és az általános embernek. „Az asszony beleszólt” (köve 99 lej) városi regény. „A betyár” iz-galma, de mélyenszántó „Zsivány” — regény, füze 132 lej, köve 158 lej, „Komorló” novellák: 53 lej, „Rab-orozsán” regény 66 lej Lepage-nál, Cluj. Postán utánvétellel. Kérjen teljes jegyzéket Lepage-tól.

Legújabb német, francia, angol szótárak. Athenaeum kiadásban: Uj, Kelemen: Német-magyar és Magyar-német zsebszótár vászonkötésben 321 lej, Fest—Biró: Angol-magyar és Magyar-angol vktésben 264 lej, Ujváry—Velledits: Francia-magyar és Magyar-francia zsebszótár 165 lej. Kelemen: Idegen szavak szótára, kart. 158 lej. A legnagyobb és legteljesebb német szótár: A Nagy Kelemen: Magyar-német és Német-magyar, két óriási kötetben, vászonkötésben 1980 lej. Postán utánvétellel küldi Lepage, Cluj. Kérjen teljes nyelv- és szótárjegyzéket Lepage-tól.

A kultuszminisztérium szigorú rendelete. Bucurestiből jelentik: A kultuszminisztérium értesítette a prefektusokat, hogy azon egyházi testületeket, amelyek nem tettek elég azon felszólításnak, hogy a működésükre vonatkozó bizonyítékokat előterjessék, azonnal oszlassák fel.

Magyarok és idegenek Bukarestben: Tájékoztató, vezető: Ghidul Bucurestilor, az összes hivatalos és kulturális címek, adatok, teljes térképpel román nyelven, vászonkötésben 100 lei, „Bucarest et ses environs” francia nyelven, köve 180 lei. — Románia in automobile, az egész ország részletes autótérképe, vászonban: 250 lei. — Kéjjen térkép és atlasz-jegyzéket Lepage-tól. Postán utánvétellel mandent meg kap. Cim: Lepage, Cluj.

GILLETTE KÉK PENGE
 HOSSZVÁGÁSSAL

keményebb élő
 élesebb élő
 ellenállóbb élő
 tartósabb élő
 jobban borotvál!

EGYESÜLETI ÉLET

Műsoros teadélután a Zsidó Nőegylet javára. A Cluj Cristal-Palace kávéház igazgatósága e hó 7-én vasárnap délután öt órai kezdettel a Zsidó Nőegylet javára műsoros teadélután rendez, amelyre szivesen látják mindazokat, akik az egylet célkitűzéseit ismerik és rokonszenveznek a munkával, amit a jótékony és emberbaráti egylet kifejt. A teadélután programja egyben garantálja a délutáni órák kellemes eltöltését.

December 4-én lesz a temesvári zsidóság nagy chanukaestélye. Temesvár zsidósága ez-iden nagy chanukaestélyt rendez a Redout nagyteremben. Különös jelentőséget ad az estélynek az, hogy annak műsorát a Hazamir, a héber dalkultúrának nagyszerű művelője adja. A chanukaestély rendezőbizottsága máris megkezdte a rendezvény előkészítését. Változatos, nívós programmal indul be az estély. Kiemelkedő számai a programnak a Hazamir kórusának héber és román számai. Egy leánycsoport „Chanuka lángok” címen előképet és héber táncokat ad elő. Ilustris vendége is lesz a rendezvénynek: Gusmann belgrádi főkantór, aki jiddis és héber dalokat fog énekelni. A chanukaestélyt külön vonzó-fog énekelni. A chanukaestélyt követően lesz a chanukaest programrésze rövidebb lesz a szokott chanukarendezvényeknél. A tánc-estély keretében érdekes és szórakoztató meglepetésekről gondoskodik a rendezőség.

Brassóban tartja országos kongresszusát a Madosz. A Magyar Dolgozók Szövetsége központi elnökségének határozata értelmében a párt országos kongresszusát november 14-én Brassóban fogják megtartani. A Madosz tagozataiban erdélyszerte folynak az előkészületek.

Meghívó. Az Országos Zsidó Párt nagyváradi és biharmegyei tagozata f. hó 7-én, vasárnap délelőtt 10 órakor Nagyváradon a Kereskedelmi Csarnok épületében, az Axelrad-féle vendéglő helyiségében tisztújító kongresszust tart, melyre Nagyvárad és Bihar megye zsidó választópolgárait ezuton is meghívom. Nagyvárad, 1937 november 3. Dr Fischer József s. k. az Országos Zsidó Párt nagyváradi és biharmegyei tagozatának ideiglenes elnöke.

„JOLIE”

Str. Memorandului 4

